

Η αντικειμενική σώρευση των ανακοπών των άρθρων 632 §1 και 933 ΚΠολΔ

Βασίλειος Α. Χατζηϊωάννου*

Ι. Εισαγωγή¹

Η δραστικότητα της διαταγής πληρωμής λόγω της άμεσης εκτελεστότητας που της προσδίδει ο νόμος δημιούργησε ένα πλέγμα ζητημάτων, τα οποία άπτονται αφενός της σχέσης μεταξύ της ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής και της ανακοπής κατά της εκτελεστικής διαδικασίας που άρχισε με την κοινοποίησή της και αφετέρου της πληρέστερης προστασίας του οφειλέτη, ο οποίος καλείται χωρίς προηγουμένως να ακουστεί, να αμυνθεί εκ των υστέρων εντός πολύ σύντομων προθεσμιών με όλα τα δικονομικά μέσα τα οποία γνωρίζει.

Πολλές φορές στην πράξη η παράλληλη δυνατότητα άσκησης των ανωτέρω ανακοπών φτάνει στο σημείο της επίκλησης από τον οφειλέτη στο ίδιο δικόγραφο λόγων ανακοπής από την υποκείμενη αιτία, από τον εκτελεστό τίτλο αλλά και από την πράξη εκτέλεσης με σώρευση αιτημάτων ακύρωσης της διαταγής πληρωμής και ακύρωσης της εν λόγω πράξης εκτέλεσης.

Η πρακτική αυτή η οποία, όπως θα εξεταστεί στη συνέχεια, βρίσκεται τις περισσότερες φορές σε διάσταση με το γράμμα της διάταξης του άρθρου 218 §1 ΚΠολΔ, οφείλεται στη σπουδή του οφειλέτη να εκμεταλλευτεί την δραστικότητα της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ χωρίς όμως να απωλέσει τα πλεονεκτήματα της πρόσθετης άμυνας που συνεπάγεται η προβολή λόγων ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ².

Η παρατηρούμενη σώρευση ανακοπών στο ίδιο δικόγραφο δικαιολογείται εκ πρώτης όψεως για τρεις λόγους: Πρώτον από το γεγονός ότι τα περιστατικά τα οποία οδήγησαν στην ένδικη διαφορά είναι τα ίδια, ήτοι η έριδα ως προς την ύπαρξη ή ανυπαρξία της απαίτησης που οδήγησε στην έκδοση της διατα-

* Ειδικός επιστήμονας Νομικής Σχολής Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, Δ.Ν., Δικηγόρος.

1. Η παρούσα μελέτη περιορίζεται στην εξέταση της αντικειμενικής σώρευσης ανακοπών με τις οποίες πλήττεται αφενός διαταγή πληρωμής βάσει εγγράφων ή πιστωτικών τίτλων που ανοίγουν εμπορικές διαφορές και αφετέρου πράξη εκτέλεσως βάσει διαταγής πληρωμής που εκδόθηκε επίσης από εμπορική αιτία.

2. Βλ. επ' αυτών κατωτέρω § ΙΙ.

γής πληρωμής και επομένως οι αντιρρήσεις που μπορούν να προβληθούν είναι εν πολλοίς κοινές. Δεύτερον, από το γεγονός ότι και οι δύο ανακοπές, μολονότι έχουν διαφορετική στόχευση, αποτελούν ειδικότερες εκφάνσεις του γενικού δικαιώματος ανακοπής του άρθρου 583 ΚΠολΔ. Τρίτον από το γεγονός ότι η κάθε μία ανακοπή συνοδεύεται από την δυνατότητα αδρανοποίησης της εκτελεστικής διαδικασίας είτε με ακύρωση του εκτελεστού τίτλου είτε με ακύρωση της πράξης εκτέλεσης.

Πάντως, η σώρευση των δύο ανακοπών στο ίδιο δικόγραφο και η κοινή εκδίκασή τους προτάθηκε³, ώστε να αποφευχθεί η έκδοση αντιφατικών αποφάσεων κατά την παράλληλη εκδίκαση τους. Σημαντική μερίδα της νομολογίας⁴ έχει αποκρούσει την δυνατότητα αντικειμενικής σώρευσης των δύο ανακοπών στο ίδιο δικόγραφο, με το σκεπτικό ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Ωστόσο, τελευταία παρατηρείται κινητικότητα της νομολογίας, όπου υποστηρίζονται αντίθετες απόψεις⁵, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των στοιχ. α'-δ' του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Οι νεότερες αυτές αποφάσεις, οι οποίες, βέβαια, δεν περιέχουν πάντοτε πειστική αιτιολογία⁶ για την επιλογή της συνεκδίκασης των ανακοπών, έχουν αναθερμάνει τον προβληματισμό σχετικά με το εξεταζόμενο ζήτημα.

Κατά την εξέταση του επιτρεπτού ή μη της αντικειμενικής σώρευσης των ανωτέρω ανακοπών πρέπει να ληφθεί υπόψη ένα άλλο ευρύτερο ζήτημα: Τελικά, στην περίπτωση των δικών που ανοίγονται με τις ανωτέρω ανακοπές η αρχή της οικονομίας της δίκης, η οποία αποτελεί την δικαιοπολιτική βάση της διάταξης του άρθρου 218 ΚΠολΔ, εξυπηρετείται καλύτερα με την συνεκδίκαση ή με τον χωρισμό των ανακοπών; Το ερώτημα αυτό συνδέεται άμεσα με την επισήμανση ότι η συνεκδίκαση περισσότερων αιτήσεων δικαστικής προ-

3. Βλ. *Απαλαγάκη*, Ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής και ανακοπή κατά των πράξεων εκτελέσεώς της. Οριοθέτηση των δύο ένδικων βοηθημάτων. *ΕπισΕπετΑρμ* 1990, σ. 103 επ., 107.

4. Βλ. ΑΠ 97/1978, Δ 1978, σ. 496· ΕφΠεφ 285/1998, ΕΛΛΔνη 1998, σ. 894· ΕφΑθ 5369/1990, ΕΛΛΔνη 1992, σ. 877· ΕφΘεσ 57/1991, Αρμ 1991, σ. 876· ΜΠρΘεσπ 310/2003, ΝΟΜΟΣ· ΜΠρΡοδ 41/2004, ΝΟΜΟΣ.

5. Βλ. ΕφΑθ 2497/1998, ΕΛΛΔνη 1998, σ. 917· ΕφΔωδ 43/1998, ΕπισκΕμπΔ 1999, σ. 178· ΕφΔωδ 12/2002, ΝΟΜΟΣ· ΠΠρΡοδ 61/2004, ΝΟΜΟΣ.

6. Κατά την θεωρία, βλ. *Γέσιου - Φαλτσι*, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης, Γενικό Μέρος, 1998, § 34, σ. 513, επειδή οι ως άνω διαδικαστικές παρεκκλίσεις προκαλούν σύγχυση, γίνεται δεκτό ότι η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ πρέπει πάντοτε να δικάζεται χωριστά, διότι η συνεκδίκαση εμποδίζεται από την προϋπόθεση του στοιχ. ε' του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Ωστόσο, καμία από τις αμέσως πιο πάνω (στον προηγούμενο εκθέτη) αποφάσεις δεν έχει ασχοληθεί ειδικά με την σύγχυση που δημιουργούν στην διαδικασία των συνεκδικαζόμενων ανακοπών οι διαδικαστικές παρεκκλίσεις των άρθρων 933 § 4 και 937 ΚΠολΔ. Εξάιρεση αποτελεί η πιο πάνω (βλ. υποσημ. 5) ΕφΔωδ 12/2002, η οποία έκρινε ότι δεν υφίσταται σύγχυση, χωρίς όμως να περιέχει καμία σχετική αιτιολογία.

στασίας (επομένως και ανακοπών) μπορεί να επιφέρει σύγχυση, ώστε για την εξοικονόμηση δικαστικής ενέργειας και χρόνου να επιβάλλεται οι σωρευθείσες περισσότερες αιτήσεις να χωριστούν. Η οικονομία της δίκης δεν εξυπηρετείται οπωσδήποτε με τη συγκέντρωση υποθέσεων σε μία διαδικασία, γιατί ο συνωστισμός αυτός μπορεί τελικά να σημαίνει καθυστέρηση για όλες τις συγκεντρωμένες αιτήσεις. Η εφαρμογή της αρχής της οικονομίας της δίκης στην πράξη προϋποθέτει συνεπή εξισορρόπηση.

Επειδή σκοπιμότητα της αντικειμενικής σώρευσης και συνεκδίκασης των ανακοπών δεν είναι μόνο η οικονομία της δίκης από την ταχεία εκκαθάριση των συγκεκριμένων διαφορών, η ανεύρεση της προλεχθείσης εξισορρόπησης συνιστά τη βάση για την αποφυγή δικονομικών στρεβλώσεων που θα μπορούσαν να έχουν αντίθετα αποτελέσματα από τα επιδιωκόμενα.

Στην παρούσα μελέτη επιχειρείται η εξέταση όλων των νόμιμων προϋποθέσεων συνεκδίκασης των εξεταζόμενων ανακοπών, ώστε να ανευρεθούν τα περιθώρια αντικειμενικής σώρευσης τους και να αποφεύγεται η χρονοτριβή που συνεπάγεται για την πορεία της δίκης ο χωρισμός τους.

Πριν όμως διερευνηθούν οι δυνατότητες αντικειμενικής σώρευσης των εν λόγω ανακοπών, σκόπιμο είναι να εξεταστούν οι ομοιότητες και οι διαφορές τους, ώστε στη συνέχεια να διερευνηθεί, αν υπάρχει πραγματική δυνατότητα σωρευτικής άσκησης και συνεκδίκασής τους.

II. Συγκριτική εξέταση των δύο μορφών ανακοπών - αντικείμενο δίκης

I. Ομοιότητες των ανακοπών

Οι ανακοπές των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ αποτελούν ένδικα βοηθήματα καθώς με την άσκησή τους ανοίγεται δίκη⁷. Αμφότερες αποτελούν ειδικότερες εκδηλώσεις της γενικής ανακοπής του άρθρου 583 ΚΠολΔ⁸, ώστε οι γενικές διατάξεις των άρθρων 583 επ. ΚΠολΔ εφαρμόζονται και επί των παραπάνω ανακοπών στο μέτρο που δεν έρχονται σε σύγκρουση με τις ειδικές διατάξεις των άρθρων 632 επ. και 933 επ. ΚΠολΔ αντίστοιχα.

7. Βλ. Σταματοπούλο, Η αρχή της οικονομίας στην πολιτική δίκη, 2003, σ. 352.

8. Ως προς την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ βλ. ΠρΑναθΕπ ΚΠολΔ, 1967, σ. 255· ΕφΔωδ 12/2002, ΝΟΜΟΣ· ΕφΘεσ 1839/1996, Αρμ 1997, σ. 76. Πρβλ. όμως και Τσαντίνη, Ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής, 2002, σ. 213, όπου υποστηρίζεται ότι η ανακοπή είναι (κατ' ουσίαν) ένδικο μέσο που τεχνικώς ενδύεται τη μορφή της αγωγής. Ως προς την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ βλ. ΑΠ 208/1972, ΝοΒ 1972, σ. 897· ΑΠ 672/1974, ΝοΒ 1975, σ. 282· ΑΠ 1117/1993, ΕλλΔνη 1995, σ. 621.

9. Βλ. Γέσιου-Φαλτσι, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως, Γενικό Μέρος, 1998, § 34, σ. 508· Μπέη, ΠολΔ, τ. 12, 1979, σ. 208· Σιγαγιώτη, Ειδικές Διαδικασίες, 1984, σ. 184· Μπλάτσιο, Ζητήματα από την διαταγή πληρωμής, Δ 1992, σ. 326 επ., 330. Ειδικά για την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ βλ. Τσαντίνη, ό.π., σ. 171.

Όταν επιδοθεί στον καθ' ου η εκτέλεση αντίγραφο του απογράφου της διαταγής πληρωμής με επιταγή προς εκτέλεση αρχίζουν να τρέχουν οι προθεσμίες άσκησης και των δύο ανακοπών.

Τέλος, και οι δύο ανακοπές έχουν διαπλαστικό χαρακτήρα.

2. Διαφορές των ανακοπών

Η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ έχει ως αίτημα την ακύρωση της διαταγής πληρωμής ως τίτλου εκτελεστού, ενώ η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ την ακύρωση της πράξης εκτέλεσης που προσβάλλεται με αυτήν. Επίσης, η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ μπορεί να στηρίζεται μόνο σε λόγους, οι οποίοι αφορούν στην ύπαρξη των τυπικών προϋποθέσεων έκδοσης της διαταγής πληρωμής και στην ύπαρξη της απαίτησης, αποκλειομένων κατά την κρατούσα άποψη οφισγενών ισχυρισμών που αφορούν στην απαίτηση¹⁰, ενώ η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ μπορεί να στηρίζεται σε λόγους που πλήττουν το κύρος του εκτελεστού τίτλου, την απαίτηση (συμπεριλαμβανομένων και οφισγενών λόγων¹¹) αλλά, επιπρόσθετα, και σε λόγους που αφορούν στην ακυρότητα της πράξης εκτέλεσης, δηλαδή στα ελαττώματα της εκτελεστικής διαδικασίας.

Συνεπώς, η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ είναι ευρύτερη της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ υπό την έννοια ότι με την πρώτη μπορούν να προβληθούν και λόγοι που δεν μπορούν να προβληθούν παραδεκτά με την δεύτερη. Όμως, η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ είναι δραστικότερη του άρθρου 933 ΚΠολΔ, διότι ενώ η δεύτερη αδρανοποιεί μόνο την ανακοπόμενη πράξη εκτέλεσης μη θίγοντας τον εκτελεστό τίτλο, η πρώτη αποδυναμώνει αυτό καθαυτό τον εκτελεστό τίτλο. Με άλλα λόγια, η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ προστατεύει τον καθ' ου η διαταγή σε στάδιο προγενέστερο της αναγκαστικής εκτέλεσης, χωρίς να απαιτείται η εξέταση του κύρους της αξιωματικής εκτελεστικής διαδικασίας¹².

10. Από την πρόσφατη νομολογία βλ. ΑΠ 1343/2004, ΕλλΔνη 2005, σ. 1423· επίσης βλ. Κεραμεύς / Κονδύλης / Νίκας (- Ποδηματά), Ερμ ΚΠολΔ ΙΙ (2000), 632 αριθ. 17· Τσαντίνη, ό.π., σ. 225 επ., με περαιτέρω παραπομπές σε θεωρία και νομολογία

11. Βλ. ΑΠ 1343/2004, ΕλλΔνη 2005, σ. 1423· Εφαθ 1727/1993, ΑρχΝ 1995, σ. 551 επ., 553· Κεραμεύς / Κονδύλης / Νίκας (- Νικολόπουλος), ΕρμΚΠολΔ ΙΙ (2000), 933 αριθ. 27

12. Στην πράξη, το γεγονός ότι με την επίδοση της διαταγής πληρωμής στον καθ' ου οφειλέτη επιδίδεται και επιταγή προς εκτέλεση, και επομένως αρχίζει και η εκτελεστική διαδικασία, είναι σε αυτό το σημείο αδιάφορο, καθώς ο καθ' ου οφειλέτης μπορεί τυπικά να ασκήσει παραδεκτά ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής, ακόμα και αν δεν έχει προηγηθεί επίδοσή της. Ο σκοπός της προθεσμίας που συνίσταται στην ταχεία λήξη της εκκρεμότητας ως προς το κύρος της διαταγής πληρωμής δεν αναιρείται αλλά αντίθετα υπηρετείται καλύτερα, αν είναι δυνατή η πρώιμη άσκηση της ανακοπής. Βλ. Κεραμεύς / Κονδύλης / Νίκας (- Ποδηματά), ΕρμΚΠολΔ ΙΙ (2000), 632 αριθ. 12, με περαιτέρω παραπομπές.

3. Αντικείμενο των δικών

Επειδή αμφότερες οι ανακοπές αποσκοπούν στην αδρανοποίηση της εκτελεστικής διαδικασίας θα έλεγε κανείς ότι εκ πρώτης όψεως φαίνεται πως το αντικείμενο της δίκης είναι ένα υπό την έννοια ότι ανεξάρτητα από τη διαφορετική επιμέρους λειτουργία κάθε μίας από τις ανακοπές, η δικαστική διάπλαση που επέρχεται με αυτές είναι μία¹³. Αντίστοιχο παράδειγμα προσφέρει η δίκη διαζυγίου, όπου η συντελούμενη δικαστική διάπλαση (λύση του γάμου) έχει αφετηρία αγωγή (ή κατ' ακριβολογία περισσότερες αγωγές) με περισσότερες βάσεις¹⁴.

Ωστόσο, το παράδειγμα της δίκης διαζυγίου διαφέρει ουσιωδώς από την εξεταζόμενη περίπτωση των ανακοπών, διότι με μια προσεκτικότερη μελέτη φαίνεται ότι οι δύο ανακοπές δεν στοχεύουν στην ίδια δικαστική διάπλαση (όπως στην περίπτωση της δίκης διαζυγίου, όπου επέρχεται η λύση του γάμου), αλλά σε περισσότερες διαπλάσεις σε διαφορετικά επίπεδα. Η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ στοχεύει σε διάπλαση στη σφαίρα της γενεσιουργού αιτίας της αναγκαστικής εκτέλεσης (ακύρωση του εκτελεστού τίτλου), ενώ η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ στοχεύει σε διάπλαση στη σφαίρα της ίδιας της αναγκαστικής εκτέλεσης (ακύρωση της πληττόμενης πράξης εκτέλεσης). Συνεπώς, πρόκειται στην ουσία για δύο διακριτές διαπλάσεις που απορρέουν από δύο αντίστοιχα διακριτές αιτήσεις ένδικης προστασίας και κατά συνέπεια για δύο διακριτά αιτήματα.

Υπ' αυτή την έννοια η διδασκαλία σχετικά με το αντικείμενο της δίκης των ανακοπών περιορίζεται στην εξέταση του αντικειμένου της δίκης κάθε μίας από τις εξεταζόμενες ανακοπές. Στο πλαίσιο αυτό, κατά την πρώτη εκδοχή των δικονομικών θεωριών, σύμφωνα με την οποία το αντικείμενο της δίκης προσδιορίζεται μόνο από το αίτημα της ανακοπής¹⁵, η κάθε μία δίκη που α-

13. Έτσι, αντικείμενο της δίκης της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ είναι η διάπλαση (ακύρωση) ορισμένης διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης επί τη βάση των αναφερόμενων στην ανακοπή λόγων ανυπαρξίας της εκτελούμενης αξίωσης (βλ. *Νικολόπουλο*, Μελέτες αστικού δικονομικού δικαίου, 1987, σ. 101 επ. = *ΕλλΔνη* 1987, σ. 40 επ.), ενώ αντικείμενο της δίκης της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ είναι η διάπλαση (ακύρωση) της πληττόμενης διαταγής πληρωμής επί τη βάση των αναφερόμενων στην ανακοπή λόγων ανυπαρξίας της περιεχόμενης στην διαταγή πληρωμής αξίωσης. Για την διαπίστωση ότι τελικά η φύση του αντικειμένου της ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής δεν παρουσιάζει σημαντική διαφορά από τη φύση του αντικειμένου της ανακοπής κατά της εκτέλεσης, βλ. *Τσαντίνη*, ό.π., σ. 240-241.

14. Βλ. *Καλαβρό / Κολοτούρο*, Η δίκη διαζυγίου, 2001, σ. 23 επ.

15. Κατά την εκδοχή αυτή στο αίτημα της αγωγής, εκτός από την προς διάγνωση έννομη συνέπεια και την διάπλαση της επίδικης έννομης σχέσης, περιλαμβάνεται και η αίτηση συγκεκριμένης μορφής δικαστικής προστασίας με την έκδοση της δικαστικής απόφασης. Έτσι, το αντικείμενο της δίκης είναι ενιαίο, ώστε αν το ίδιο διαπλαστικό αίτημα θεμελιώνεται σε περισ-

νοίγεται έχει ως ένα αντικείμενο την ακύρωση της διαταγής πληρωμής ως τίτλου εκτελεστού ερειδομένη ακριβώς στο άρθρο 632 § 1 ΚΠολΔ και ως δεύτερο αντικείμενο την ακύρωση της πράξης εκτέλεσης που προσβάλλεται με την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ.

Κατά την δεύτερη εκδοχή των δικονομικών θεωριών, σύμφωνα με την οποία το αντικείμενο της δίκης προσδιορίζεται από την ιστορική βάση¹⁶, την οποία στην συγκεκριμένη περίπτωση αποτελεί ο προβαλλόμενος λόγος ανακοπής, κάθε μία από τις ανακοπές έχει περαιτέρω επιμέρους αντικείμενα δίκης που αντιστοιχούν σε κάθε προβαλλόμενο κατ' ιδίαν λόγο ανακοπής. Συνεπώς, υπό την δεύτερη εκδοχή, ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ βασισμένη σε αντίρρηση επί της απαίτησης και σε ακυρότητα της επιταγής προς πληρωμή, διαθέτει δύο αντικείμενα δίκης, ενώ ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ βασισμένη σε λόγο που αφορά την απαίτηση και σε άλλο λόγο για το κύρος του τίτλου διαθέτει επίσης δύο διακριτά αντικείμενα δίκης. Υπό την δεύτερη εκδοχή, λοιπόν, κάθε μία από τις σωρευμένες ανακοπές θα βασίζεται σε διαφορετικώς σωρευμένες περισσότερες ιστορικές βάσεις - λόγους ανακοπής. Η πλειονότητα των λόγων θα δημιουργεί αντίστοιχη πλειονότητα αντικειμένων δίκης κάθε μίας ανακοπής, λόγω του γεγονότος ότι γίνεται επίκληση διαφορετικών και μη δυνάμενων να συγχέονται πραγματικών καταστάσεων (λόγων ανακοπής). Η απόφαση όμως που θα εκδοθεί θα είναι μία¹⁷.

Σημειώνεται πάντως ότι, αν και οι δύο βασικές εκδοχές των δικονομικών θεωριών προσδιορίζουν το αντικείμενο της δίκης των ανακοπών διαφορετικά, συμπίπτουν πλήρως από πρακτικής απόψεως, αφού και με τις δύο εκδοχές εκδίδεται μία δικαστική απόφαση (για την ακρίβεια τυπικά δύο δικαστικές αποφάσεις, ήτοι μία δικαστική απόφαση για κάθε ανακοπή ξεχωριστά, οι οποίες θα περιλαμβάνονται στο ίδιο έγγραφο λόγω της συνεκδίκασης).

III. Προϋποθέσεις αντικειμενικής σφύρευσης

1. Το πεδίο εφαρμογής της 218 § 1 ΚΠολΔ

Σύμφωνα με το άρθρο 218 § 1 ΚΠολΔ «Περισσότερες αιτήσεις του ίδιου ενάγοντος κατά του ίδιου εναγομένου οι οποίες πηγάζουν από την ίδια ή διαφο-

σότερους κατά το ουσιαστικό δίκαιο λόγους δικαστικής διάπλασης, το αντικείμενο της δίκης παραμένει ενιαίο. Βλ. σχετ. *Καλαβρό*, Το αντικείμενο της πολιτικής δίκης, τ. Β, 1984, σ. 330, 337 και *Καλαβρό / Κολοτούρο*, ό.π., σ. 18 επ., με περαιτέρω παραπομπές.

16. Κατά την εκδοχή αυτή, το αντικείμενο της δίκης προσδιορίζεται τόσο από το αίτημα της αγωγής όσο και από την επίκληθείσα για την θεμελίωση του αιτήματος πραγματική κατάσταση, όπως αυτή περιγράφεται στην ιστορική βάση της αγωγής. Βλ. *Καλαβρό*, ό.π. και *Καλαβρό / Κολοτούρο*, ό.π., σ. 19 επ., με περαιτέρω παραπομπές.

17. Βλ. *Καλαβρό*, ό.π., σ. 344-345.

ρετική αιτία, αφορούν το ίδιο ή διαφορετικό αντικείμενο και στηρίζονται στον ίδιο ή διαφορετικό λόγο μπορούν να ενωθούν στο ίδιο δικόγραφο αγωγής (α) αν δεν είναι αντιφατικές μεταξύ τους, (β) αν στο σύνολό τους υπάγονται λόγω ποσού στο δικαστήριο όπου εισάγονται, (γ) αν υπάγονται στην τοπική αρμοδιότητα του ίδιου δικαστηρίου, (δ) αν υπάγονται στο ίδιο είδος διαδικασίας, (ε) αν η σύγχρονη εκδίκασή τους δεν επιφέρει σύγχυση.»

Γίνεται δεκτό ότι οι ως άνω προϋποθέσεις εφαρμόζονται αναλόγως σε κάθε αίτηση παροχής δικαστικής προστασίας¹⁸ και επομένως εφαρμόζεται και επί των εξεταζόμενων ανακοπών¹⁹, οι οποίες συνιστούν αυτοτελή αίτηση παροχής δικαστικής προστασίας. Συνεπώς, οι προϋποθέσεις αυτές θα αποτελέσουν το περιβάλλον μέσα στο οποίο θα ερευνηθεί η δυνατότητα αντικειμενικής σώρευσης των ανωτέρω ανακοπών.

2. Οι προϋποθέσεις της καθ' ύλην αρμοδιότητας και της κοινής διαδικασίας

α. Στην ανακοπή της 632 ΚΠολΔ

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 632 §3 ΚΠολΔ αν η διαφορά από την απαίτηση για την οποία έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής δικάζεται σύμφωνα με ειδική διαδικασία, η ανακοπή εκδικάζεται κατά τις διατάξεις της ειδικής αυτής διαδικασίας. Συνεπώς, διαταγές πληρωμής που εκδόθηκαν βάσει πιστωτικών τίτλων ανακόπονται κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 635 επ. ΚΠολΔ. Λόγω όμως της ως άνω ειδικής διάταξης του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ στην περίπτωση που η απαίτηση πηγάζει από πιστωτικό τίτλο, ισχύει η ειδική διάταξη του άρθρου 636 σύμφωνα με την οποία οι εν λόγω διαφορές υπάγονται στο Ειρηνοδικείο, αν η διαφορά δεν υπερβαίνει τις 12.000, και στο Μονομελές Πρωτοδικείο αν είναι ανώτερη από το ποσό αυτό²⁰.

Αντίθετα, αν η διαφορά από την απαίτηση για την οποία έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής δικάζεται με την τακτική διαδικασία, ως προς την καθ' ύλην αρμοδιότητα ισχύουν οι γενικές διατάξεις (14-18 ΚΠολΔ) ελλείψει ειδικότερων διατάξεων

18. Βλ. Μπέης/(- Καλαβρός)/Σταματόπουλος, ΠολΔ, I/2 (Γενικό Μέρος), 2003, § 33, αριθ. 156.

19. Βλ. ΕφΘεσ 551/1971, Αρμ 1971, σ. 788· Κεραμέης/Κονδύλης/Νίκας (- Μακρίδου), Ερμ ΚΠολΔ I (2000), 218 αριθ. 2.

20. Βλ. ΕφΑθ12136/1990, ΕλλΔνη 1991, σ. 157· ΕφΑθ 724/1991, Δ 1991, σ. 838· ΕφΠειρ 371/1994, ΕλλΔνη 1995, σ. 1304· Μακρίδου, Οι διαδικασίες διαταγής πληρωμής και πιστωτικών τίτλων σε σχέση προς την τακτική και προς άλλες ειδικές διαδικασίες, 1995, σ. 25.

β. Στην ανακοπή της 933 ΚΠολΔ

Κατά τη νομολογία²¹ αν ο εκτελεστός τίτλος (και επομένως και η διαταγή πληρωμής) έχει εκδοθεί στο πλαίσιο ειδικής διαδικασίας, εφαρμοστέα είναι η αντίστοιχη ειδική διαδικασία, διότι και στις δίκες περί την εκτέλεση συντρέχουν οι ίδιοι λόγοι που επιβάλλουν την εφαρμογή της ειδικής διαδικασίας κατά το διαγνωστικό στάδιο. Αυτό, διότι οι δίκες αυτές αποτελούν κατά κάποιο τρόπο τη συνέχεια της διαγνωστικής δίκης. Αν πάλι η διαταγή πληρωμής έχει εκδοθεί βάσει δημοσίων ή ιδιωτικών εγγράφων (άλλων πλην αξιογράφων), η ανακοπή δικάζεται με την τακτική διαδικασία με τις αποκλίσεις που προβλέπονται για τις δίκες περί την εκτέλεση. Ανεξάρτητα από την τηρητέα διαδικασία, αρμόδιο καθ' ύλην δικαστήριο είναι το Ειρηνοδικείο, εφόσον ο εκτελεστός τίτλος είναι απόφαση του Ειρηνοδικείου, και το Μονομελές Πρωτοδικείο σε κάθε άλλη περίπτωση (933 § 1 ΚΠολΔ) κατ' αποκλεισμό του Πολυμελούς Πρωτοδικείου.

γ. Το παραδεκτό της ενδεχόμενης σφύρασης

αα. Εκδίδεται διαταγή πληρωμής για ποσό κάτω των 12.000 βάσει πιστωτικού τίτλου, η οποία, μετά την επίδοσή της με επιταγή προς εκτέλεση ανακόπτεται εμπρόθεσμα με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, την οποία ο ανακόπτων καταθέτει στο καθ' ύλην αρμόδιο Ειρηνοδικείο για να δικαστεί με την τακτική διαδικασία. Στο ίδιο δικόγραφο της ως άνω ανακοπής σωρεύεται και ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, επί της οποίας όμως σύμφωνα με το άρθρο 632 § 3 ΚΠολΔ εφαρμόζεται η ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

Δεδομένου ότι δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 933 § 1²² και 636 ΚΠολΔ καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση και των δύο ανακοπών είναι το Ειρηνοδικείο, πληρούνται η προϋπόθεση του στοιχ. β' του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Όμως ζήτημα δημιουργείται από το γεγονός ότι ο ανακόπτων κατέθεσε και τις δύο ανακοπές στην τακτική διαδικασία και όχι στην ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

Θα μπορούσε βέβαια να αντιτείνει κανείς ότι ο ανακόπτων νόμιμα φέρει την σωρευθείσα ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ να δικαστεί κατά την τακτική διαδικασία, διότι η υπαγωγή της διαφοράς στην εν λόγω ειδική διαδικασία είναι προαιρετική (638 § 1 ΚΠολΔ). Συνεπώς, το δικαστήριο θα χωρίσει τις ανακοπές και θα δικάσει την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ με την

21. ΑΠ 1630/1983, ΝοΒ 1984, σ. 1367· ΕφΑθ 8762/2003, ΕΛΛΔνη 2004, σ. 1483· ΕφΑθ 6690/2002, ΕΛΛΔνη 2003, σ. 994· ΕφΑθ 8571/2001, ΕΛΛΔνη 2003, σ. 819· βλ. αντιθ. ΜΠρΡοδ 41/2004, ΝΟΜΟΣ.

22. Κατά την ορθότερη, αλλά μη κρατούσα γνώμη. Βλ. Γέσου-Φαλιση, *ό.π.*, σ. 548-551.

τακτική διαδικασία, και την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων με τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 933 § 4 ΚΠολΔ.

Ωστόσο, ορθότερη φαίνεται η εκδοχή ότι η ευχέρεια του άρθρου 638 § 1 ΚΠολΔ κατ' εξαίρεση δεν εφαρμόζεται επί ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής που εκδόθηκε βάσει πιστωτικού τίτλου, αφού ακόμα και αν ο ανακόπτων δεν υποβάλλει στο δικόγραφο τη δήλωση κατ' άρθρο 638 § 1 ΚΠολΔ, η διαδικασία αυτή είναι υποχρεωτική²³. Τούτο διότι η διάταξη του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ είναι ειδική και προβλέπει την εκδίκαση της ανακοπής κατά τις διατάξεις της διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων (και όχι απλά την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 635 επ. ΚΠολΔ). Από την γραμματική αλλά και την τελλολογική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ συνάγεται ότι ο νομοθέτης θέλησε η διάταξη του άρθρου 638 § 1 ΚΠολΔ να ισχύει υπέρ του δανειστή- ενάγοντος στις περιπτώσεις όπου ανοίγεται διαγνωστική δίκη για διαφορά από πιστωτικούς τίτλους με την άσκηση αγωγής (και όχι ανακοπής). Σε περίπτωση όμως προηγούμενης έκδοσης διαταγής πληρωμής, ανακόπτων είναι ο οφειλέτης. Αν εξομοιωθεί ο ανακόπτων - οφειλέτης με τον ενάγοντα - δανειστή, τότε παρατηρείται το εξής φαινόμενο: Ο ανακόπτων - οφειλέτης, μη ασκώντας την ευχέρεια του άρθρου 638 § 1 ΚΠολΔ, θα μπορεί να επιλέξει την τακτική διαδικασία. Με αυτόν τον τρόπο παρατείνεται η εκκρεμοδικία για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο, αφού η τακτική διαδικασία είναι χρονοβόρα σε σχέση με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων. Παρατεινομένης, με αυτόν τον τρόπο, της εκκρεμοδικίας, παρατείνεται και η ανασφάλεια ως προς την εγκυρότητα ή μη του ήδη εκδοθέντος εκτελεστού τίτλου (της διαταγής πληρωμής), γεγονός, όμως, που είναι αντίθετο με την ταχύτητα με την οποία θέλησε ο νομοθέτης την εκκαθάριση των εν λόγω διαφορών²⁴. Συνεπώς, ο νομοθέτης με την διάταξη του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ θέλησε να μην καταλείπεται ευχέρεια στον ανακόπτοντα οφειλέτη να επιλέγει την τηρητέα διαδικασία και παράλληλα θέλησε να αποκλείσει το ενδεχόμενο ο ανακόπτων οφειλέτης να επιλέγει την βραδύτερη τακτική διαδικασία. Κατόπιν τούτων, μπορεί να καταλήξει κανείς στο συμπέρασμα ότι η διάταξη του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ, ως ειδική, κατισχύει του άρθρου 638 § 1 ΚΠολΔ και επομένως, σε κάθε περίπτωση, ακόμα και αν ο ανακόπτων άσκησε την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ στην τακτική διαδικασία, η ορθή διαδικασία εκδίκασης της εν λόγω ανακοπής είναι η αντίστοιχα προβλεπόμενη ειδική διαδικασία, ήτοι στην εξεταζόμενη περίπτωση η ειδική διαδικασία διαφορών από πιστωτικούς τίτλους.

23. Βλ. έτσι Δ. Μακρή, Ανακοπή κατά της εκτέλεσης και αίτηση αναστολής κατά τον ΚΠολΔ, 2003, σ. 94, χωρίς ωστόσο περαιτέρω αιτιολόγηση.

24. Καθώς ερείδονται σε απαιτήσεις εκκαθαρισμένες και απαιτητές.

Επομένως, επειδή ο ανακόπων εσφαλμένως έφερε τις δύο ανακοπές να δικαστούν με την τακτική διαδικασία, το Ειρηνοδικείο θα εφαρμόσει το άρθρο 591 § 2 ΚΠολΔ και θα διατάξει την κοινή εκδίκαση των δύο ανακόπων²⁵ κατά την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

Σημειώνεται ότι όλα όσα αναπτύχθηκαν ανωτέρω ισχύουν και στην περίπτωση που η διαταγή πληρωμής βάσει πιστωτικού τίτλου υπερβαίνει το ποσό των € 12.000 και οι δύο ανακοπές αχθούν προς εκδίκαση στην τακτική διαδικασία του καθ' ύλην αρμόδιου Μονομελούς Πρωτοδικείου. Και σε αυτή την περίπτωση, επειδή ο ανακόπων πάλι εσφαλμένως θα έχει φέρει τις δύο ανακοπές να δικαστούν με την τακτική διαδικασία, το Μονομελές Πρωτοδικείο θα εφαρμόσει το άρθρο 591 § 2 ΚΠολΔ και θα διατάξει την κοινή εκδίκαση των δύο ανακόπων²⁶ κατά την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

ββ. Εκδίδεται διαταγή πληρωμής για ποσό € 15.000 βάσει πιστωτικού τίτλου, η οποία, μετά την επίδοσή της με επιταγή προς εκτέλεση ανακόπεται εμπρόθεσμα με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, την οποία ο ανακόπων καταθέτει στο καθ' ύλην αρμόδιο Μονομελές Πρωτοδικείο για να δικαστεί με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων. Στο ίδιο δικόγραφο της ως άνω ανακοπής σωρεύεται και ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, επί της οποίας όμως σύμφωνα με το άρθρο 632 §3 ΚΠολΔ εφαρμόζεται η ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

Δεδομένου ότι δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 933 § 1 και 636 ΚΠολΔ καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση και των δύο ανακόπων είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο, πληρούνται η προϋπόθεση του στοιχ. β' του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Επειδή ο ανακόπων κατέθεσε και τις δύο ανακοπές στην ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων δεν υπάρχει κανένα ζήτημα, αφού και οι δύο δικάζονται με την ίδια διαδικασία. Το ίδιο θα ισχύσει και στην περίπτωση που ο πιστωτικός τίτλος και η βάσει αυτού εκδοθείσα διαταγή πληρωμής υπολείπονται των € 12.000 και οι ανακοπές κατατεθούν στο Ειρηνοδικείο και αχθούν στην ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων, αφού και σε αυτή την περίπτωση θα πληρούνται οι προϋποθέσεις της ταυτότητας του καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου και της ίδιας διαδικασίας.

γγ. Εκδίδεται διαταγή πληρωμής βάσει ιδιωτικού εγγράφου διαθήσεως (δανείου) για ποσό € 100.000, η οποία, μετά την επίδοσή της με επιταγή προς εκτέλεση ανακόπεται αμέσως με την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, που ο ανακόπων καταθέτει στο καθ' ύλην αρμόδιο λόγω ποσού Πολυμελές Πρω-

25. Εφόσον πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 218 §1 ΚΠολΔ.

26. Εφόσον πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 218 §1 ΚΠολΔ.

τοδικείο για να δικαστεί με την τακτική διαδικασία. Στο ίδιο δικόγραφο της ως άνω ανακοπής σωρεύεται και ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, επί της οποίας όμως αρμόδιο είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ακόμα και αν πληρούνται όλοι οι υπόλοιποι όροι του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ πλην του στοιχ. β, το Πολυμελές Πρωτοδικείο έχει κατ' αρχήν την δυνατότητα στο πλαίσιο του άρθρου 218 § 2 ΚΠολΔ να παραπέμψει την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ στο Μονομελές Πρωτοδικείο δυνάμει του άρθρου 46 ΚΠολΔ. Ωστόσο, επειδή η εκδίκαση και της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ από δικαστήριο με πολυμελή σύνθεση συγκεντρώνει κατά τεκμήριο περισσότερες εγγυήσεις ορθής κρίσης θα ήταν σκόπιμη, εφόσον πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ, να δικαστεί από το Πολυμελές Πρωτοδικείο²⁷. Έρεισμα στην ερμηνεία αυτή προσδίδει η διάταξη του άρθρου 47 ΚΠολΔ που ισχύει και στην προκειμένη περίπτωση κατά νομοθετική παραπομπή του άρθρου 218 § 2 ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία (διάταξη του άρθρου 47 ΚΠολΔ) απόφαση Πολυμελούς Πρωτοδικείου για μη παραπομπή της υπόθεσης στο Μονομελές Πρωτοδικείο σχετικά με αποφάσεις που ανήκουν στην αρμοδιότητα του τελευταίου δεν προσβάλλεται με ένδικα μέσα.

δδ. Εκδίδεται διαταγή πληρωμής ιδιωτικού εγγράφου διαθήσεως (δανείου) για ποσό € 100.000, η οποία, μετά την επίδοσή της με επιταγή προς εκτέλεση ανακόπτεται εμπροθέσμως με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, την οποία ο ανακόπων καταθέτει στο καθ' ύλην αρμόδιο Μονομελές Πρωτοδικείο για να δικαστεί με την τακτική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 933 § 1 ΚΠολΔ. Στο ίδιο δικόγραφο της ως άνω ανακοπής σωρεύεται και ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, επί της οποίας όμως αρμόδιο είναι το Πολυμελές Πρωτοδικείο λόγω ποσού.

Η σώρευση στο ίδιο δικόγραφο ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής που υπάγεται λόγω ποσού στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου και ανακοπής κατά επιταγής προς εκτέλεση κάτωθι της ίδιας διαταγής πληρωμής, δεν είναι επιτρεπτή, καίτοι και οι δύο ανακοπές υπάγονται στο ίδιο είδος διαδικασίας, καθώς για τη πρώτη ως άνω ανακοπή αρμόδιο είναι το Πολυμελές Πρωτοδικείο. Το Μονομελές Πρωτοδικείο δεν μπορεί να διακρατήσει και να δικάσει την πρώτη ως άνω ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, διότι τότε θα παραβιάζονταν οι διατάξεις των άρθρων 218 § 1 στοιχ. β', 218 § 2 και 46 ΚΠολΔ, σύμφωνα με τις οποίες αν το δικαστήριο (εν προκειμένω

27. Βλ. έτσι ΠΠρΡοδ 59/2003, ΔωΝομ 2003, σ. 121· και ΠΠρΡοδ 61/2004, ΝΟΜΟΣ. Οι αποφάσεις αυτές περιέχουν ελλιπή αιτιολογία ως προς την καθ' ύλην αρμοδιότητά του δικαστηρίου, διότι παρακάμπτουν το άρθρο 933 § 1 ΚΠολΔ και, κατ' ακολουθία τα άρθρα 218 § 1 στοιχ. β' και 218 § 2 και 47 ΚΠολΔ.

το Μονομελές Πρωτοδικείο) δεν είναι καθ' ύλην αρμόδιο να δικάσει την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ που έχει σωρευθεί με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, αποφαινεται γι' αυτό αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτηση και προσδιορίζει το αρμόδιο δικαστήριο, στο οποίο παραπέμπει την υπόθεση²⁸. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, το Μονομελές Πρωτοδικείο οφείλει να παραπέμπει την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ στο Πολυμελές Πρωτοδικείο κατ'εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων και να δικάσει μόνο την δεύτερη ανακοπή.

3. Η προϋπόθεση της κατά τόπον αρμοδιότητας

α. Στην ανακοπή της 632 ΚΠολΔ

Κατά το άρθρο 632 § 1 εδ. α' ΚΠολΔ "Ο οφειλέτης κατά του οποίου στρέφεται η διαταγή πληρωμής έχει το δικαίωμα μέσα σε δεκαπέντε εργάσιμες ημέρες από την επίδοσή της να ασκήσει ανακοπή, η οποία απευθύνεται στο δικαστήριο το οποίο είναι καθ' ύλην αρμόδιο". Η διάταξη αυτή αναφέρει μόνον το καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο μη κάνοντας μνεία του κατά τόπον, όπως συνέβαινε κατά την εισαγωγή του ΚΠολΔ (α.ν. 44/1967), του οποίου το άρθρο 653 § 1 όριζε ότι "Ο καθ' ου η διαταγή πληρωμής οφειλέτης δικαιούται (...) να ασκήσει ανακοπή ενώπιον του δικαστηρίου του οποίου ο Προϊστάμενος εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής". Προκλήθηκε έτσι διχογνωμία στη θεωρία και στη νομολογία και υποστηρίχθηκε μία πρώτη ερμηνευτική εκδοχή, ότι κατά τόπον αρμόδιο είναι το δικαστήριο της γενικής νόμιμης δωσιδικίας του ανακόπτοντος (άρθρο 584 ΚΠολΔ), με τις αποκλίσεις που εισάγουν οι ειδικές νόμιμες δωσιδικίες και η ενδεχόμενη συμφωνία δανειστή και οφειλέτη περί παρεκτάσεως²⁹. Διατυπώθηκε και μια δεύτερη ερμηνευτική εκδοχή ότι η εν λόγω ανακοπή εισάγεται αποκλειστικά στο δικαστήριο του οποίου ο Δικαστής εξέδωσε την ανακοπτόμενη διαταγή πληρωμής³⁰. Υποστηρίχθηκε ότι η δεύ-

28. Την ορθή αυτή λύση υιοθέτησε η ΜΠρΘεσπ 310/2003, ΝΟΜΟΣ, η οποία διέταξε τον χωρισμό των ανακοπών κατ'εφαρμογή του άρθρου 46 ΚΠολΔ, όμως με την εσφαλμένη αιτιολογία ότι «όταν η διαταγή πληρωμής εκδόθηκε από το Μονομελές Πρωτοδικείο, καθήλη αρμόδιο είναι το τελευταίο».

29. Βλ. Εφαθ 610/1986, ΕλλΔνη 1986, σ. 340· ΕφΠατ 44/1986, ΑρχΝ 1987, σ. 387· ΜΠρΜυτ 386/1985, ΑρχΝ 1985, σ. 649· Ράμμο, Εγχειρίδιο Αστικού Δικονομικού Δικαίου, 1982, τομ. β', σ. 1151· Σιναιώτη, Ειδικαί Διαδικασίαι, 1984, σ. 192· Μπλάτσιο, ό.π., σ. 326 επ., ιδίως 331-333· Τσαντίνη, ό.π., σ. 301, σημ. 1080.

30. Βλ. ΕφΠειρ 322/2004, ΠειρΝομ 2004, σ. 225· ΕφΔωδ 18/1998, Αρμ 1998, σ. 1389· ΕφΘεσ 57/1991, Αρμ 1991, σ. 876· Εφαθ 3305/1987, ΕλλΔνη 1988, σ. 328· Μπέη, ΠολΔ, τ. 12, 1979, σ. 240· Νικολόπουλο, Σκόπος, φύση και ρύθμιση της διαταγής πληρωμής, 1995, σ. 61 σημ. 104· Τσαντίνη, ό.π., σ. 300, σημ. 1077, όπου και περαιτέρω παραπομπή.

τερη αυτή εκδοχή έχει το πλεονέκτημα ότι, χωρίς να αγνοεί το συμφέρον του ανακόπτοντος ως αμυνόμενου, επιτυγχάνει την τοπική συγκέντρωση της δί- κης της ανακοπής, αποτρέποντας την κατάτμηση της άμυνας του ανακόπτο- ντος σε περισσότερους τόπους³¹.

Ωστόσο, η πρώτη πιο πάνω εκδοχή φαίνεται δογματικά συνεπέστερη. Από την στιγμή που καταργήθηκε το άρθρο 653 § 1 του α.ν. 44/1967 το οποίο όριζε ότι "ο καθ' ου η διαταγή πληρωμής οφειλέτης δικαιούται (...) να ασκήσει ανακοπή ενώπιον του δικαστηρίου του οποίου ο Προϊστάμενος εξέδωσε τη δια- ταγή πληρωμής", εξέλεπε οποιαδήποτε ειδική διάταξη σχετικά με την ρύθμι- ση της δωσιδικίας της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ³². Συνεπώς, επειδή η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ αποτελεί ειδικότερη έκφανση της γενικής ανακοπής των άρθρων 583 επ. ΚΠολΔ³³, δογματικά συνεπέστερο είναι να ε- φαρμόζεται η γενική διάταξη του άρθρου 584 ΚΠολΔ³⁴. Η υιοθέτηση της δεύ- τερης εκδοχής δεν δικαιολογείται, ιδίως από την στιγμή που υπήρξε συγκε- κριμένη νομοθετική πρωτοβουλία επί του θέματος με την κατάργηση του άρ- θρου 653 § 1 του α.ν. 44/1967 και τη θέσπιση της σήμερα ισχύουσας διάτα- ξης του άρθρου 632 § 1 εδ. α' ΚΠολΔ. Αλλά και δικαιοπολιτικά, με την πρώ- τη εκδοχή, δηλαδή δια της εφαρμογής του άρθρου 584 ΚΠολΔ, επιτρέπεται στον ανακόπτοντα η επιλογή οποιασδήποτε συντρέχουσας δωσιδικίας, ευχέ- ρεια που διευκολύνει τον αμυνόμενο - ανακόπτοντα στην λίαν συνήθη περί- πτωση κατά την οποία η διαταγή πληρωμής εκδόθηκε σε δικαστήριο άλλο απ' αυτό του τόπου κατοικίας του. Εξάλλου, το υποστηριζόμενο πλεονέκτημα της δεύτερης εκδοχής, ότι δηλαδή αποτρέπεται η κατάτμηση της άμυνας του ανα- κόπτοντος σε περισσότερους τόπους, δεν είναι απόλυτα ακριβές, διότι, από την στιγμή που ο ανακόπτων επιλέξει την πλέον συμφέρουσα γι' αυτόν δωσι- δικία, συγκεντρώνει τοπικά στο δικαστήριό της το υλικό της δίκης της ανακο- πής και διεξάγει τον δικαστικό αγώνα υπό συνθήκες που ευνοούν περισσότε- ρο την άμυνά του.

Συνεπώς, η δεύτερη εκδοχή, ήτοι της δωσιδικίας του δικαστηρίου, του ο- ποίου ο Δικαστής εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής, και μάλιστα ως αποκλειστι- κής για την εκδίκαση της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ δεν βρίσκει έρει- σμα στο νόμο.

31. Βλ. Κεραμέας / Κονδύλης / Νίκας (-Ποδηματά), ΕρμΚΠολΔ II, 2000, 632 σημ.7.

32. Βλ. Αρβανιτάκη, Παρατηρήσεις στην ΜΠρΑμφ 75/1992, Αρμ 1992, σ. 1251.

33. Βλ. παραπομπές πιο πάνω στην υποσημείωση υπ' αριθ. 8.

34. Πρβλ. κατωτέρω και την κρατούσα γνώμη στο πλαίσιο της ρύθμισης του άρθρου 933 § 2 ΚΠολΔ, όπου στο μέτρο που δεν εφαρμόζεται αυτή η ειδική διάταξη, ισχύει το άρ- θρο 584 ΚΠολΔ, διότι και αυτή η ανακοπή (όπως και η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ) αποτελούν ειδικότερες μορφές του γενικού δικαίωματος ανακοπής των άρθρων 583 επ. ΚΠολΔ.

β. Στην ανακοπή της 933 ΚΠολΔ

Σύμφωνα με το άρθρο 933 § 2 ΚΠολΔ αποκλειστικά³⁵ αρμόδιο κατά τόπο είναι το δικαστήριο της περιφέρειας του τόπου της εκτέλεσης, εφόσον μετά την επίδοση της επιταγής ακολούθησαν και άλλες πράξεις της εκτέλεσης, αλλιώς αρμόδιο είναι το δικαστήριο του άρθρου 584 ΚΠολΔ, ήτοι κατ' αρχήν της γενικής δωσιδικίας του ανακόπτοντος. Επιπλέον, αφού το άρθρο 584 περιέχει επιφύλαξη υπέρ των διατάξεων για τις ειδικές δωσιδικίες, κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο για την άσκηση της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ μπορεί να είναι και το δικαστήριο οποιασδήποτε συντρέχουσας και αποκλειστικής ειδικής δωσιδικίας.

γ. Κοινή δωσιδικία:

Από την συγκριτική επισκόπηση της δωσιδικίας της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ και της δωσιδικίας του άρθρου 933 ΚΠολΔ συνάγεται ότι υπάρχει κατ' αρχήν η πιθανότητα άσκησης κάθε μίας ανακοπής ενώπιον διαφορετικού δικαστηρίου.

Ως γενική παρατήρηση σημειώνεται ότι στο μέτρο που δεν έχει χωρήσει άλλη πράξη εκτέλεσης, παρά μόνο επιταγή, (και επομένως η δωσιδικία της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ ρυθμίζεται από το άρθρο 584 ΚΠολΔ) η εκδοχή της εφαρμογής του άρθρου 584 ΚΠολΔ στην περίπτωση της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ (δηλαδή η πρώτη πιο πάνω ερμηνευτική εκδοχή στην παράγραφο III.3.α) ευνοεί την κατ' αρχήν ομοιόμορφη ρύθμιση της κατά τόπον αρμοδιότητας των δικαστηρίων και των δύο εξεταζόμενων ανακοπών και αυξάνει τις δυνατότητες του ανακόπτοντος να ασκήσει σωρευτικά τις δύο ανακοπές με το ίδιο δικόγραφο ενώπιον του δικαστηρίου είτε της γενικής δωσιδικίας του είτε οποιασδήποτε ειδικής δωσιδικίας ήθελε αυτός επιλέξει.

Από την άλλη, η υιοθέτηση της (δεύτερης ως άνω) εκδοχής της αποκλειστικής δωσιδικίας του δικαστηρίου του οποίου ο δικαστής εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής, δεν ευνοεί την συγκέντρωση των δικών και τη σάρρευση των ανακοπών στην περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο αυτό είναι άλλο από το δικαστήριο του άρθρου 933 ΚΠολΔ. Αυτό συμβαίνει σε περιπτώσεις που η γενική δωσιδικία του ανακόπτοντος - οφειλέτη είναι σε τόπο διάφορο του τόπου του δικαστή ο οποίος εξέδωσε την διαταγή πληρωμής, επειδή π.χ. ο δανειστής έσπευσε να ζητήσει την έκδοση της διαταγής πληρωμής από τον δικαστή της συντρέχουσας δωσιδικίας του άρθρου 33 ΚΠολΔ, γεγονός συνηθισμένο στην πράξη. Είναι επίσης ενδεχόμενο ακόμα και αν έχει εγκαθιδρυθεί η

35. Βλ. Γέσου-Φαλτσι, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως, Γενικό Μέρος, 1998, § 38, σ. 555-556.

αποκλειστική δωσιδικία του τόπου εκτέλεσης (άρθρο 933 § 2 ΚΠολΔ), αυτή να διαφέρει από την δωσιδικία του δικαστή που εξέδωσε την διαταγή πληρωμής, ιδίως όταν τα περιουσιακά στοιχεία του ανακόπτοντος - οφειλέτη βρίσκονται σε τόπο διαφορετικό του τόπου έκδοσης της διαταγής πληρωμής.

Θεωρητικά, η συνεκδίκαση των σωρευμένων στο ίδιο δικόγραφο ανακοπών των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ από αναμόδιο κατά τόπον δικαστήριο (τουλάχιστον ως προς τη μία εκ των δύο ανακοπών) μπορεί να λάβει χώρα εφόσον χωρήσει παρέκταση αρμοδιότητας. Ωστόσο, όταν έχει ασκηθεί η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ στο δικαστήριο της αποκλειστικής δωσιδικίας του άρθρου 933 ΚΠολΔ, η οποία είναι διαφορετική απ' αυτήν της (αποκλειστικής) δωσιδικίας του δικαστηρίου του δικαστή που εξέδωσε την διαταγή πληρωμής, απαιτείται ρητή συμφωνία λόγω ακριβώς της φύσης της δωσιδικίας, ως αποκλειστικής και μελλοντικής³⁶.

4. Συνεκδίκαση των δύο ανακοπών και κίνδυνος σύγχυσης

Έχει υποστηριχθεί στην θεωρία³⁷ και στη νομολογία³⁸ ότι, οποιαδήποτε και αν είναι η διαδικασία με την οποία δικάζονται οι ανακοπές αυτές, οι ειδικοί κανόνες των άρθρων 933 § 4 και 937 ΚΠολΔ δημιουργούν πραγματικό πρόβλημα για μια ενδεχόμενη συνεκδίκαση των ανακοπών των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ. Και αυτό διότι οι ειδικοί ως άνω κανόνες συνιστούν παρέκκλιση τόσο από τις ειδικές όσο και από την τακτική διαδικασία με αποτέλεσμα (οποιαδήποτε και αν είναι η τηρητέα διαδικασία) η συνεκδίκαση των δύο μορφών ανακοπών να επιφέρει σύγχυση στο δικαστήριο για το ποιοι κανόνες τελικά θα εφαρμοστούν. Με άλλα λόγια, από τη στιγμή που έχει ανοιχτεί και δίκη περί την εκτέλεση, ερωτάται αν θα εφαρμοστούν ή δεν θα εφαρμοστούν οι παρεκκλίσεις των άρθρων 933 § 4 και 937 ΚΠολΔ.

α. Απαίτηση και παραχρήμα απόδειξη

Το πρόβλημα εντοπίζεται στους ισχυρισμούς που μπορούν να προβληθούν στο πλαίσιο και των δύο ανακοπών, δηλαδή στους ισχυρισμούς που πλήττουν την ύπαρξη ή την άσκηση της απαίτησης και στους ισχυρισμούς που

36. Μάλιστα πρέπει η ρήτρα παρεκτάσεως να αναφέρεται ρητά στις δίκες περί την εκτέλεση για την παρέκταση αρμοδιότητας της δωσιδικίας εκτέλεσεως, βλ. Εφαθ 2556/1980, ΝοΒ 1980, σ. 1547 = ΕλλΔνη 1980, σ. 419· Εφαθ 10683/1986, ΕλλΔνη 1987, σ. 890 = Δ 1987, σ. 439· Γέσιου-Φαλατή, ό.π., σ. 557· Μητσόπουλο, ΠολΔ Α', σ. 252 επ., 254-255· Κεραμεύς / Κονδύλης / Νίκας (-Νικολόπουλος), ΕρμΚΠολΔ 2000 II, 933, σημ. 16.

37. Βλ. Γέσιου-Φαλατή, ό.π., §34, σ. 513· Κεραμεύς / Κονδύλης / Νίκας (- Ποδήματα), ΕρμΚΠολΔ II, 2000, 632, αριθ. 36· Τσαντίνη, ό.π., σ. 287.

38. Βλ. ΕφΘεσ 57/1991, Αρμ 1991, σ. 876· ΕιρΑθ 3114/1993, ΑρχΝ 1997, σ. 400.

προβάλλουν την απόσβεση της απαίτησης. Αν οι ισχυρισμοί αυτοί προβληθούν στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 632 ΚΠολΔ (ανεξάρτητα αν η εκδίκαση γίνεται με την τακτική διαδικασία ή την ειδική διαδικασία των πιστώτικών τίτλων) ο ανακόπτων δεν περιορίζεται από κανόνα ανάλογο του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ και επομένως μπορεί να τους αποδείξει ελεύθερα με όλα τα αποδεικτικά μέσα, ακόμα και με αυτά που προβλέπονται στο άρθρο 270 §§ 2 και 3. Αν πάλι οι ίδιοι αυτοί ισχυρισμοί προβληθούν ως λόγοι ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ, υπόκεινται στους αποδεικτικούς περιορισμούς του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ. Αν όμως οι ίδιοι αυτοί ισχυρισμοί σωρευθούν στο ίδιο δικόγραφο με λόγους ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ, ερωτάται αν το δικαστήριο θα τους εξετάσει ως λόγους που υπάγονται στην ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ ή ως λόγους που υπάγονται στην ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ. Η ερώτηση έχει πρακτική σημασία, διότι αν μεν οι ως άνω ισχυρισμοί θεωρηθούν ως λόγοι ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ δεν εφαρμόζονται οι αποδεικτικοί περιορισμοί του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ, ενώ, αντίθετα, αν οι ίδιοι ως άνω ισχυρισμοί θεωρηθούν ως λόγοι ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ.

Προς άρση της πιο πάνω δυσχέρειας που αποτρέπει την συνεκδίκαση των ως άνω ανακοπών, εκφράστηκε η σκέψη ότι το δικαστήριο πρέπει να προχωρεί στην συνεκδίκαση, μόνο όταν δεν υπάρχουν ισχυρισμοί υποκείμενοι στους αποδεικτικούς περιορισμούς του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ³⁹.

Τέτοιοι ισχυρισμοί είναι αυτοί για την απόσβεση της απαίτησης και κατά τη νομολογία κάθε λόγος παρακαλυτικός της άσκησης του ουσιαστικού δικαιώματος⁴⁰. Επομένως, οι ισχυρισμοί που αφορούν στη γένεση της απαίτησης, καθώς και οι ισχυρισμοί που πλήττουν την εκτελεστική διαδικασία και την εγκυρότητα του εκτελεστού τίτλου δεν υπάγονται στον περιορισμό του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ. Στο πλαίσιο των δικών των ανακοπών του άρθρου 933 ΚΠολΔ ο περιορισμός του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ καλύπτει τους λόγους ανακοπής που αφορούν την απόσβεση της απαίτησης (και την άσκηση του ουσιαστικού δικαιώματος επί του οποίου εδράζεται η απαίτηση), που δεν καλύπτονται από το δεδικασμένο κατά το άρθρο 933 § 3 ΚΠολΔ, καθώς οι λόγοι ανακοπής, που καλύπτονται από το δεδικασμένο, είναι απαράδεκτοι και δεν υπάρχει καν θέμα απόδειξής τους.

Μία σημαντική διαφορά της δίκης της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ από τη δίκη της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ είναι ότι ενώ στην δευτε-

39. Βλ. Κιουπτσίδου, Ζητήματα από τις ανακοπές των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ, Αρμ 2003, σ. 1242 επ., 1247.

40. Βλ. αντί άλλων Γέσιου-Φαλιτσή, *ό.π.*, §41, σ. 633 – 638, με παραπομπές στη νομολογία.

ρη οι ισχυρισμοί τους οποίους μπορεί παραδεκτά να προβάλει ο ανακόπτων - οφειλέτης είναι στην πραγματικότητα πολύ λίγοι (αφού τους έχει ήδη προβάλει ή όφειλε να τους έχει προβάλει αλλά δεν τους πρόβαλε κατά την διαγνωστική δίκη), αντίθετα στην πρώτη ως άνω δίκη ο ανακόπτων δεν έχει τους περιορισμούς του άρθρου 933 §3 ΚΠολΔ, αφού της έκδοσης της διαταγής πληρωμής δεν προηγείται διαγνωστική δίκη, με αποτέλεσμα ο ανακόπτων - οφειλέτης να μην μπορεί εκ των πραγμάτων να προβάλει οποιονδήποτε ισχυρισμό, πολύ περισσότερο ισχυρισμό σχετικά με την απόσβεση της απαίτησης και την άσκηση του ουσιαστικού δικαιώματος επί του οποίου εδράζεται η απαίτηση. Με το που ανοίγεται λοιπόν η δίκη της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ ο ανακόπτων μπορεί να προβάλει παραδεκτά ισχυρισμούς περισσότερους ποσοτικά (καθώς συμπεριλαμβάνονται σε αυτούς και όσοι στην δίκη του άρθρου 933 ΚΠολΔ δεν θα προβάλλονταν λόγω δεδικασμένου) όσο και αποτελεσματικότερους ποιοτικά (καθώς οι πιθανότητες ευδοκίμησης της ανακοπής αυξάνονται λόγω ακριβώς της αύξησης των λόγων ανακοπής που μπορούν να προβληθούν παραδεκτά). Αν λοιπόν ακολουθηθεί η πιο πάνω σκέψη, δηλαδή το δικαστήριο να προχωρά στην συνεκδίκηση των δύο ανακοπών μόνο όταν δεν υπάρχουν ισχυρισμοί υποκείμενοι στους περιορισμούς του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ, τότε στην πραγματικότητα οι πιθανότητες συνεκδίκησης θα ήταν ελάχιστες, δεδομένου ότι σχεδόν το σύνολο των ανακοπών που ασκούνται δυνάμει του άρθρου 632 ΚΠολΔ βάλλουν κατά της απαίτησης και περιέχουν λόγους αποσβεστικούς της απαίτησης και παρακαλυτικούς του δικαιώματος επί του οποίου ερείδεται η απαίτηση, δηλαδή λόγους που εμπίπτουν στον περιορισμό του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ.

Μια εναλλακτική σκέψη θα ήταν η συνεκδίκηση των δύο ανακοπών και η εφαρμογή του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ σε όλους τους ανωτέρω ισχυρισμούς. Σε πρακτικό επίπεδο το πλεονέκτημα μιας τέτοιας λύσης θα ήταν ότι αποσαφηνίζει εκ των προτέρων στον ανακόπτοντα ότι η αντικειμενική σόρευση των δύο ανακοπών και η επιδιωκόμενη με μία δικαστική απόφαση αδρανοποίηση της αναγκαστικής εκτέλεσης θα είχε ως «τίμημα» την περιστολή του δικαιώματος αποδείξεως του ανακόπτοντος⁴¹. Όμως, η λύση αυτή δεν είναι συνταγματικά επιτρεπτή⁴², διότι η συνεκδίκηση που γίνεται πάντα για

41. Βλ. σχετ. ΕφΑθ 395/1990, Δ 1991, σ. 827, σύμφωνα με την οποία ο αποκλεισμός της εξέτασης μαρτύρων στο ακροατήριο δεν παραβιάζει το δικαίωμα αποδείξεως του διαδίκου ο οποίος προτείνει την εξέταση αυτή, διότι έχει τη δυνατότητα λήψης ενόρκων βεβαιώσεων. Ωστόσο, εκτενή αντίκρουση αυτής της νομολογιακής θέσης βλ. σε Σταματόπουλο, ό.π., σ. 363-366.

42. Για μια συνοπτική παρουσίαση όλων των θέσεων γύρω από την προβληματική της συνταγματικής κατοχύρωσης του δικαιώματος αποδείξεως βλ. *Π. Γιαννόπουλο*, Οι ενόρκες βεβαιώσεις ως αποδεικτικό μέσο στην πολιτική δίκη, 2005, σ. 63, σημ. 63, όπου και παραπομπές.

διευκόλυνση εν γένει της διαδικασίας δεν μπορεί να φτάσει στην απογίλωση οποιουδήποτε δικονομικού δικαιώματος, εν προκειμένω του δικαιώματος αποδείξεως⁴³. Περαιτέρω, η ίδια πιο πάνω λύση δεν είναι και πειστική, διότι η αναγκαιότητα εφαρμογής στην σύνθετη δίκη των ως άνω ανακοπών της διάταξης του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ δεν είναι αναντίρρητη. Πράγματι, προτού νομοθετήσει την εν λόγω διάταξη, ο νομοθέτης γνώριζε ότι για την απόκτηση εκτελεστού τίτλου (ιδίως δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων) έχουν ήδη προηγηθεί χρονοβόρες διαγνωστικές δίκες. Περαιτέρω, σπατάλη χρόνου σε νέες δίκες θα καθιστούσε την δικαστική προστασία του δανειστή αναποτελεσματική. Από την άλλη, όμως, έπρεπε να εξασφαλιστεί και το δικαίωμα δικαστικής προστασίας του οφειλέτη από παράνομες πράξεις αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος της περιουσίας του. Το σημείο αυτό των εκατέρωθεν συγκρουόμενων συμφερόντων τέμνει η διάταξη του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ. Με την διάταξη αυτή σκοπείται η μη παρακώλυση της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης με την χρονοβόρα διεξαγωγή και άλλων δικών αυτή τη φορά περί την εκτέλεση, στο πλαίσιο των οποίων το δικαστήριο της εκτέλεσης θα εκκαλείτο χωρίς περιορισμούς και με ατέρμονες αποδεικτικές διαδικασίες να κρίνει ζητήματα που κανονικά εκκαθαρίζονται στο πλαίσιο της διαγνωστικής δίκης.

Η ως άνω δικαιοπολιτική σκοπιμότητα του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ δεν απαντάται όμως στην περίπτωση της δίκης των σωρευμένων ως άνω ανακοπών, καθώς στην περίπτωση αυτή δεν έχει προηγηθεί διαγνωστική δίκη αλλά η *ex parte* διαδικασία έκδοσης της διαταγής πληρωμής (627 ΚΠολΔ). Συνεπώς, δεν απαιτείται η εξισορρόπηση των αντιτιθέμενων δικαιωμάτων δανειστή και οφειλέτη, αλλά, αντίθετα, απαιτείται η διασφάλιση της άσκησης του δικαιώματος δικαστικής ακρόασης και αποδείξεως του ανακόπτοντος οφειλέτη, ιδίως από τη στιγμή που ο δανειστής δεν έχει υποστεί τη βάσανο των διαγνωστικών δικών και επέλεξε την ταχεία διαδικασία της διαταγής πληρωμής. Ενόψει των ανωτέρω η εφαρμογή του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ θα είχε ως αποτέλεσμα την ανισότητα των διαδικών, εξαιτίας του περιορισμού του δικαιώματος απόδειξης των ισχυρισμών του ανακόπτοντος που άπτονται της απαίτησης και της ευνοϊκής μεταχείρισης του δανειστή, η δικονομική θέση του οποίου θα βελτιωνόταν ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι όσοι λόγοι ανακοπής που άπτονται της απαίτησης δεν αποδεικνύονται παραχρήμα, κρίνονται απαράδεκτοι ακόμα και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο (933 § 4 ΚΠολΔ).

43. Βλ. Σταματόπουλο, *ό.π.*, σ. 272 και 362-363· Γκσιου-Φαλιση, Το δικαίωμα αποδείξεως, στον τμ. τόμ. «Προσφορά στον Γ. Μιχαηλίδη-Νουάρο», τόμ. Α, 1987, σ. 221 επ. = Ελλ.Δνη 1987, σ. 561 επ. = Η δικονομική έννομη τάξη, τόμ. ΙΙ, 1995, σ. 241 επ.

*β. Οι διαδικαστικοί περιορισμοί του άρθρου 937 ΚΠολΔ**αα. Σε σχέση με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων*

Στην περίπτωση υπάγωγής των ανακοπών στο πλαίσιο της ειδικής διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων, η εφαρμογή του άρθρου 937 ΚΠολΔ δεν δημιουργεί κανένα πρόβλημα στην συνεκδικασή τους. Ειδικότερα, η ρύθμιση του άρθρου 937 §1 στοιχ. 1 ΚΠολΔ για το δικαίωμα παρέμβασης οποιουδήποτε δανειστή του καθ' ου η εκτέλεση έχει έννομο συμφέρον, απαντάται και στην διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

Η ρύθμιση του άρθρου 937 §1 στοιχ. 2 ΚΠολΔ για την απαγόρευση άσκησης ανακοπής ερημοδικίας ισχύει ούτως ή άλλως στο πλαίσιο της διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων (644 ΚΠολΔ) με την οποία δικάζονται και οι δύο ανακοπές από διαταγή πληρωμής βάσει πιστωτικών τίτλων.

Ζήτημα θα μπορούσε να γεννηθεί με την ρύθμιση του άρθρου 937 §1 στοιχ. 3 ΚΠολΔ όπου προβλέπεται ότι η προθεσμία και η άσκηση ενδίκων μέσων δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης. Τέτοια διάταξη δεν υπάρχει ούτε στο άρθρο 632 ΚΠολΔ ούτε στις διατάξεις της διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων. Υπάρχει μόνο η διάταξη του άρθρου 632 § 2 ΚΠολΔ που προβλέπει ότι η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής⁴⁴. Όμως στο πλαίσιο της διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων δεν υπάρχει ρύθμιση για την αναστολή εκτέλεσης της διαταγής πληρωμής με την άσκηση ενδίκων μέσων κατά της απορριπτικής απόφασης επί της ανακοπής. Ελλείψει ειδικής διάταξης για το μη ανασταλτικό αποτέλεσμα των ενδίκων μέσων, αντίστοιχης αυτής του άρθρου 632 §2 ΚΠολΔ για την ανακοπή, θα υποστήριζε κανείς ότι ισχύει η γενική διάταξη του άρθρου 521 ΚΠολΔ. Όμως, το νομοθετικό αυτό κενό είναι ακούσιο, διότι δεν υπήρχε κανένας λόγος και στην πραγματικότητα δεν προκύπτει από πουθενά ότι ο νομοθέτης θέλησε να ρυθμίσει διαφορετικά την αναστολή εκτέλεσης της διαταγής πληρωμής κατά την άσκηση της ανακοπής και διαφορετικά την αναστολή εκτέλεσης κατά την άσκηση των ενδίκων μέσων. Εφόσον η μη αναστολή της εκτελεστότητας της διαταγής πληρωμής ισχύει στην περίπτωση άσκησης της ανακοπής, πολύ περισσότερο ισχύει και στην περίπτωση άσκησης ενδίκων μέσων. Συνεπώς, η διάταξη του άρθρου 632 § 2 ΚΠολΔ ισχύει αναλόγως, εκτός από την περι-

44. Ρύθμιση για την αναστολή της εκτέλεσης κατά την προθεσμία άσκησης της ανακοπής δεν υπάρχει, διότι η προθεσμία άσκησης της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής. Αυτό προκύπτει από τη φύση της διαταγής πληρωμής ως τίτλου εκτελεστού (631 ΚΠολΔ), του οποίου η εκτελεστότητα είναι άμεση, καθώς η ενέργειά της εκτελεστότητας δεν εξαρτάται από την προηγούμενη επίδοσή της στον καθ' ου και από την εκπνοή της προβλεπόμενης στο άρθρο 632 ΚΠολΔ προθεσμίας. Βλ. ΕφΘεσ 434/1995, Αρμ 1996, σ. 471· ΕφΑθ 5431/1996, ΑρχΝ 1996, σ. 537. Τελεί ωστόσο υπό την διαλυτική αίρεση του άρθρου 630 Α ΚΠολΔ.

πτώση της άσκησης του ένδικου βοηθήματος της ανακοπής, και στην περίπτωση της άσκησης ενδίκων μέσων κατά απορριπτικής απόφασης επί ανακοπής. Συνοψίζοντας, η άσκηση ενδίκων μέσων δεν αναστέλλει αυτοδικαίως την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής.

Συνεπώς, τόσο στο πλαίσιο της δίκης της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ όσο και στο πλαίσιο της δίκης της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ ισχύει ο κανόνας της μη αναστολής της εκτελεστότητας της διαταγής πληρωμής από την άσκηση ενδίκων μέσων ή για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η προθεσμία άσκησής τους.

Ενόψει των ανωτέρω, η αντικειμενική σφύρευση των ανακοπών των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ δεν μπορεί να επιφέρει σύγχυση, διότι (α) η διάταξη του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ (κατά την άποψη του γράφοντος) είναι ανεφάρμοστη σε αυτή την περίπτωση και (β) οι διαδικαστικές παρεκκλίσεις που προβλέπονται με το άρθρο 937 ΚΠολΔ, προβλέπονται και στο πλαίσιο της ειδικής διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων που διέπει την δίκη της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ.

Τέλος, ούτε με την διάταξη του άρθρου 937 § 2 ΚΠολΔ δημιουργείται σύγχυση. Αντίθετα λόγω των συντομότερων προθεσμιών που προβλέπει, η εφαρμογή της στο πλαίσιο της ειδικής διαδικασίας θα συμβάλλει στην ταχύτερη εκκαθάριση των συγκεκριμένων διαφορών.

ββ. Σε σχέση με την τακτική διαδικασία

Για το ενδεχόμενο σύγχυσης από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 937 § 1 στοιχ. 1 και 3 ΚΠολΔ στην περίπτωση υπαγωγής των ανακοπών στην τακτική διαδικασία ισχύουν *mutatis mutandis* όσα εκτέθηκαν και στο πλαίσιο της αμέσως προηγούμενης υποπαραγράφου σε σχέση με την ειδική διαδικασία.

Ωστόσο, ζήτημα δημιουργείται εξαιτίας της ρύθμισης του άρθρου 937 § 1 στοιχ. 2 ΚΠολΔ για την απαγόρευση άσκησης ανακοπής ερημοδικίας, καθώς τέτοια απαγόρευση δεν ισχύει στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας. Μια λύση θα ήταν το δικαστήριο να προχωρεί στην κοινή εκδίκαση των ανακοπών όταν η δίκη διεξάγεται αντιμωλία των διαδίκων. Η λύση αυτή έχει αποκρουστεί ως επισφαλής, διότι ακόμα και αν το πρωτοβάθμιο δικαστήριο συζητήσει την υπόθεση αντιμωλία των διαδίκων, δεν μπορεί να γνωρίζει εκ των προτέρων αν θα σημειωθεί ερημοδικία κάποιου απ' αυτούς στον δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας. Αν συντελεσθεί αυτό το ενδεχόμενο, στην δευτεροβάθμια δίκη θα δημιουργηθεί σύγχυση ως προς την αντιμετώπισή της ενδεχόμενης ανακοπής ερημοδικίας⁴⁵.

45. Βλ. Κιουπταΐδου, ό.π., σ. 1247.

Πάντως, σε αυτή την περίπτωση μπορεί να προταθεί σε οποιοδήποτε δικαστήριο (πρωτοβάθμιο ή δευτεροβάθμιο) να προχωρά οπωσδήποτε στην συνεκδίκαση των ανακοπών όταν η υπόθεση συζητείται αντιμωλία των διαδικιών. Μόνο εφόσον η υπόθεση φτάσει στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο και υπάρξει ερημοδικία ενώπιόν του, τότε και μόνο τότε θα μπορούσε το δευτεροβάθμιο δικαστήριο να χωρίσει τις εφέσεις, ώστε να μπορεί να ασκηθεί ανακοπή ερημοδικίας τουλάχιστον κατά δευτεροβάθμιας απόφασης που εκδόθηκε ερήμην κατόπιν έφεσης επί απόφασης για ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ⁴⁶. Ο εκ των προτέρων περιορισμός του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου να συνεκδικάσει τις εξεταζόμενες ανακοπές εξαιτίας ενός αβέβαιου μελλοντικού ενδεχομένου πρέπει να αποκλειστεί, από τη στιγμή που, αν συντελεστεί το πιο πάνω ενδεχόμενο, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έχει την δικονομική δυνατότητα να χωρίσει τις εφέσεις.

5. Η αντιφατικότητα των αιτημάτων

Η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ έχει ως αίτημα την ακύρωση της διαταγής πληρωμής ως τίτλου εκτελεστού και η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ την ακύρωση της πράξης εκτέλεσης που προσβάλλεται με αυτήν. Επομένως, καθένα αίτημα κατευθύνεται προς διαφορετικό στόχο με αποτέλεσμα όχι μόνο να μην αλληλοαναιρούνται, αλλά, αντίθετα, να αλληλοσυμπληρώνονται, καθώς με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αδρανοποιούν την συνέχιση της εκτελεστικής διαδικασίας εις βάρος της περιουσίας του ανακόπτο-ντος - οφειλέτη.

Εκτός όμως αυτού, έχει ήδη επισημανθεί ότι η συνεκδίκαση των ως άνω ανακοπών όχι μόνο δεν είναι αντιφατική, αλλά θα μπορούσε να προλάβει το ενδεχόμενο αντιφατικών δεδικασμένων, όταν ο λόγος της κάθε ανακοπής αφορά στην απαίτηση (331 ΚΠολΔ)⁴⁷. Αντιφατικά δεδικασμένα μπορεί να προκύψουν όταν δικάζονται οι δύο ανακοπές χωριστά και η απόφαση επί της μίας ανακοπής δέχεται την απαίτηση ως υπαρκτή, ενώ η απόφαση επί της άλλης την κρίνει ανύπαρκτη. Ο κίνδυνος αυτός ενισχύεται από την παραδοχή ότι η ταυτότητα του προδικαστικού ζητήματος εκκρεμούς δίκης σε σχέση με αυτό που ανακύπτει ως κύριο ή ως προδικαστικό σε μια δεύτερη δίκη, δεν αρκεί για να θεμελιώσει εκκρεμοδικία και επομένως δεν επιτρέπει εφαρμογή της 222 (α-ναστολή της δεύτερης δίκης)⁴⁸.

46. Η διάταξη του άρθρου 218 ΚΠολΔ εφαρμόζεται σε κάθε αίτηση παροχής έννομης προστασίας και επομένως και επί εφέσεως.

47. Βλ. *Απαλαγάκη*, ό.π., σ. 107-108.

48. Βλ. *Κονδύλη*, Το δεδικασμένο κατά τον ΚΠολΔ, 1983, σ. 161 επ., 193 και 267· *Κεραμέα*, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο, 1986, σ. 215. Αντιθ. *Νίκας*, Η ένσταση εκκρεμοδικίας στην πολιτική δίκη, 1991, σ. 34 επ.

IV. Συμπεράσματα

1. Αν και σημαντική μερίδα της νομολογίας είχε αποκρούσει την δυνατότητα αντικειμενικής σάρρευσης των δύο μορφών ανακοπών στο ίδιο δικόγραφο, με το σκεπτικό ότι δεν πληρούνται κάποιες από τις προϋποθέσεις του άρθρου 218 §1 ΚΠολΔ, τελευταία η αντίθετη άποψη κερδίζει έδαφος στη νομολογία, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις των στοιχ. α' - δ' του άρθρου 218 §1 ΚΠολΔ. Στις νεότερες αυτές αποφάσεις δεν έχει υπάρξει αιτιολογία σχετικά με την προϋπόθεση του στοιχ. ε' του άρθρου 218 §1 ΚΠολΔ (ενδεχόμενο σύγχυσης από τη συνεκδίκαση των δύο μορφών ανακοπών).

2. Οι δύο μορφές ανακοπών αποσκοπούν σε δικαστική διάπλαση σε διαφορετικά επίπεδα, ώστε να μην μπορεί να γίνεται λόγος για ενιαία δικαστική διάπλαση, όπως π.χ. με την λύση του γάμου στην δίκη διαζυγίου. Επομένως, οι εν λόγω ανακοπές συνιστούν διακριτές αιτήσεις δικαστικής προστασίας και κατά την πρώτη εκδοχή των δικονομικών θεωριών σχετικά με το αντικείμενο της δίκης, κατ' αρχήν το αντικείμενο της δίκης εξετάζεται στο πλαίσιο του αιτήματος κάθε μίας ξεχωριστά. Αν πάλι κάθε ανακοπή βασίζεται σε περισσότερους λόγους, κατά την δεύτερη εκδοχή των δικονομικών θεωριών, θα υπάρχουν τόσα αντικείμενα δίκης όσοι οι λόγοι ανακοπής. Σημειώνεται πάντως ότι από πρακτικής απόψεως υπό το πρίσμα και των δύο εκδοχών εκδίδεται μία δικαστική απόφαση (για την ακρίβεια τυπικά δύο δικαστικές αποφάσεις, ήτοι μία δικαστική απόφαση για κάθε ανακοπή ξεχωριστά, οι οποίες θα περιλαμβάνονται στο ίδιο έγγραφο λόγω της συνεκδίκασης).

3. Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκαν οι βάσει του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ προϋποθέσεις συνεκδίκασης αντικειμενικώς σωρευμένων ανακοπών των άρθρων 632 § 1 και 933 ΚΠολΔ κατόπιν έκδοσης διαταγής πληρωμής που δημιουργεί διαφορά από εμπορικές συναλλαγές και διαπιστώθηκαν τα εξής:

(α) Δεδομένου ότι η διαδικασία βάσει της οποίας οι δύο ανακοπές δικάζονται είναι είτε η ειδική των πιστωτικών τίτλων (εφόσον η πληττόμενη διαταγή πληρωμής εκδόθηκε βάσει πιστωτικού τίτλου) είτε η τακτική διαδικασία (εφόσον η πληττόμενη διαταγή πληρωμής εκδόθηκε με βάση άλλο έγγραφο, εκτός πιστωτικού τίτλου), στις περισσότερες περιπτώσεις θα υφίσταται ταυτότητα διαδικασίας.

(β) Επειδή αρμόδια καθ' ύλην δικαστήρια λόγω ποσού είναι το Ειρηνοδίκηο ή το Μονομελές Πρωτοδικείο, στις περισσότερες περιπτώσεις θα υφίσταται και ταυτότητα καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η ανακοπή του άρθρου 632 § 1 ΚΠολΔ κατατέθηκε στο καθ' ύλην αρμόδιο λόγω ποσού Πολυμελές Πρωτοδικείο και στο ίδιο δικόγραφο σωρεύεται και ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, επί της οποίας όμως αρμόδιο είναι το Μονο-

μελές Πρωτοδικείο, το Πολυμελές Πρωτοδικείο μπορεί να διακρατεί και την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ και να την συνεκδικάσει με αυτή του άρθρου 632 ΚΠολΔ. Το αντίθετο, ήτοι να διακρατεί το Μονομελές Πρωτοδικείο ανακοπή του άρθρου 632 § 1 ΚΠολΔ, που υπάγεται στο Πολυμελές Πρωτοδικείο, για να την συνεκδικάσει με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ αρμοδιότητάς του, είναι μη νομμο.

(γ) Σε ό,τι αφορά την κατά τόπον αρμοδιότητα θα πρέπει να εξετάζεται κατά πόσο η αποκλειστική δωσιδικία του τόπου, όπου ο Δικαστής εξέδωσε την ανακοπτόμενη διαταγή πληρωμής (κρατούσα άποψη ως προς την δωσιδικία του άρθρου 632 ΚΠολΔ) ταυτίζεται με την κάθε φορά ισχύουσα δωσιδικία εκ του άρθρου 933 § 2 ΚΠολΔ. Σημειώθηκε πάντως ότι στο μέτρο που δεν έχει εγκαθιδρυθεί η αποκλειστική δωσιδικία του τόπου της εκτέλεσης (933 § 2 ΚΠολΔ) και επομένως για την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ ισχύει το άρθρο 584 ΚΠολΔ, η εφαρμογή του άρθρου 584 ΚΠολΔ στην περίπτωση της ανακοπής του άρθρου 632 § 1 ΚΠολΔ (που δεν συνιστά την κρατούσα άποψη) είναι προκρίτεια, διότι ευνοεί την κατ' αρχήν ομοίμορφη ρύθμιση της κατά τόπον αρμοδιότητας των δικαστηρίων και των δύο εξεταζόμενων ανακοπών και αυξάνει τις δυνατότητες του ανακόπτοντος να ασκήσει σωρευτικά τις δύο ανακοπές με το ίδιο δικόγραφο ενώπιον του δικαστηρίου είτε της γενικής δωσιδικίας του είτε οποιασδήποτε ειδικής δωσιδικίας ήθελε αυτός επιλέξει.

(δ) Εξαιτίας των διαδικαστικών παρεκκλίσεων που προβλέπουν τα άρθρα 933 § 4 και 937 ΚΠολΔ είχε παρατηρηθεί ότι θα μπορούσε να προκληθεί σύγχυση κατά την συνεκδικασή τους. Ανεξάρτητα από την διαδικασία (ειδική ή τακτική) με την οποία συνεκδικάζονται οι σωρευμένες ανακοπές, η διάταξη του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ δεν πρέπει να εφαρμόζεται κατά την συνεκδικασία αντικειμενικώς σωρευμένων ανακοπών των άρθρων 632 § 1 και 933 ΚΠολΔ, διότι λείπουν εν πολλοίς οι δικαιοπολιτικοί λόγοι εφαρμογής του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ.

Όσον αφορά στις ρυθμίσεις του άρθρου 937 ΚΠολΔ δεν προκαλούν σύγχυση όταν οι ανακοπές δικάζονται με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων, διότι οι παρεκκλίσεις ιδίως του άρθρου 937 § 1 ΚΠολΔ ισχύουν και στην διαδικασία των πιστωτικών τίτλων. Σύγχυση μπορεί να δημιουργηθεί όταν οι ανακοπές δικάζονται με την τακτική διαδικασία, διότι η προβλεπόμενη με το άρθρο 937 § 1 στοιχ. 2 απαγόρευση ανακοπής ερημοδικίας δεν προβλέπεται στην τακτική διαδικασία και επομένως δεν μπορεί να εφαρμόζεται κατά την εκδίκαση της ανακοπής του άρθρου 632 § 1 ΚΠολΔ. Σε αυτή την περίπτωση το δικαστήριο (πρωτοβάθμιο ή δευτεροβάθμιο) μπορεί να προχωρά στη συνεκδίκαση των ανακοπών μόνο όταν η υπόθεση συζητείται αντιμωλία των διαδίκων. Τέλος, η εφαρμογή των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο

άρθρο 937 § 2 δεν επιφέρει σύγχυση υπό οποιαδήποτε διαδικασία δικάζονται οι ανακοπές, διότι προβλέπουν συντομότερες προθεσμίες που συμβάλλουν στην ταχύτερη εκκαθάριση των σχετικών διαφορών.

(ε) Η ανακοπή του άρθρου 632 § 1 ΚΠολΔ έχει ως αίτημα την ακύρωση της διαταγής πληρωμής ως τίτλου εκτελεστού, ενώ η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ την ακύρωση της πράξης εκτέλεσης που προσβάλλεται με αυτήν. Επομένως, καθένα αίτημα κατευθύνεται προς διαφορετικό στόχο με αποτέλεσμα να αποκλείεται εξ ορισμού η αντιφατικότητα.

(στ) Εφόσον πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις, το πλεονέκτημα της συνεκδίκασης είναι ότι συμβάλλει στην οικονομία της δίκης με την ταχεία εκκαθάριση των διαφορών καθώς επιτρέπει με μία μόνο δικαστική απόφαση την ακύρωση της διαταγής πληρωμής και της επιταγής προς πληρωμή (924 ΚΠολΔ) ή πιθανής άλλης πράξης εκτελέσεως, ενώ ταυτόχρονα προλαμβάνει το ενδεχόμενο αντιφατικών δεδικασμένων, όταν ο λόγος της κάθε ανακοπής αφορά την απαίτηση (331 ΚΠολΔ).

Η αντικειμενική σώρευση των ανακοπών των άρθρων 632 § 1 και 933 ΚΠολΔ¹

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΟΥ

Ειδικού επιστήμονα Νομικής Σχολής Δ.Π.Θ. – Δικηγόρου

1. Εισαγωγή

Η δραστικότητα της διαταγής πληρωμής λόγω της άμεσης εκτελεστότητας που της προσδίδει ο νόμος δημιουργήσει ένα πλέγμα ζητημάτων, τα οποία άπτονται αφενός της σχέσης μεταξύ της ανακοπής κατά της διαταγής πληρωμής και της ανακοπής κατά της εκτελεστικής διαδικασίας που άρχισε με την κοινοποίησή της και αφετέρου της πληρέστερης προστασίας του οφειλέτη, ο οποίος καλείται χωρίς προηγουμένως να ακουστεί, να αμυνθεί εκ των υστέρων εντός πολύ σύντομων προθεσμιών με όλα τα οικονομικά μέσα τα οποία γνωρίζει.

Πολλές φορές στην πράξη η παράλληλη δυνατότητα άσκησης των ανωτέρω ανακοπών φτάνει στο σημείο της επίκλησης από τον οφειλέτη στο ίδιο δικόγραφο λόγων ανακοπής από την υποκείμενη αιτία, από τον εκτελεστό τίτλο αλλά και από την πράξη εκτέλεσης με σώρευση αιτημάτων ακύρωσης της διαταγής πληρωμής και ακύρωσης της εν λόγω πράξης εκτέλεσης.

Η πρακτική αυτή η οποία, όπως θα εξεταστεί στη συνέχεια, βρίσκεται τις περισσότερες φορές σε διάσταση με το γράμμα της διάταξης του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ, οφείλεται στη σπουδή του οφειλέτη να εκμεταλλευτεί την δραστικότητα της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ χωρίς όμως να απωλέσει τα πλεονεκτήματα της πρόσθετης άμυνας που συνεπάγεται η προβολή λόγων ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ².

Η παρατηρούμενη σώρευση ανακοπών στο ίδιο δικόγραφο δικαιολογείται εκ πρώτης όψεως για τρεις λόγους: Πρώτον από το γεγονός ότι τα περισσότερα τα οποία οδηγούν στην ένδικη διαφορά είναι τα ίδια, ήτοι η έριδα ως προς την ύπαρξη ή ανυπαρξία της απαίτησης που οδήγησε στην έκδοση της διαταγής πληρωμής και επομένως οι αντιρρήσεις που μπορούν να προβληθούν είναι εν πολλοίς κοινές. Δεύτερον, από το γεγονός ότι και οι δύο ανακοπές, μολονότι έχουν διαφορετική στόχευση, αποτελούν ειδικότερες εκφάνσεις του γενικού δικαιώματος ανακοπής του άρθρου 583 ΚΠολΔ. Τρίτον από το γεγονός ότι η κάθε μία ανακοπή συνοδεύεται από την δυνατότητα αδρανοποίησης της εκτελεστικής διαδικασίας είτε με ακύρωση του εκτελεστού τίτλου είτε με ακύρωση της πράξης εκτέλεσης.

Πάντως, η σώρευση των δύο ανακοπών στο ίδιο δικόγραφο και η κοινή εκδίκασή τους προτάθηκε³, ώστε να αποφευχθεί η έκδοση αντιφατικών αποφάσεων κατά την παράλληλη εκδίκασή τους. Σημαντική μερίδα της νομολογίας⁴ έχει αποκρούσει την δυνατότητα αντικειμενικής σώρευσης των δύο ανακοπών στο ίδιο δικόγραφο, με το σκεπτικό ότι δεν

πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Ωστόσο, τελευταία παρατηρείται κινητικότητα της νομολογίας, όπου υποστηρίζονται αντίθετες απόψεις⁵, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των στοιχ. α'-δ' του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Οι υψότερες αυτές αποφάσεις, οι οποίες, βέβαια, δεν περιέχουν πάντοτε πειστική αιτιολογία⁶ για την επιλογή της συνεκδίκησης των ανακοπών, έχουν αναθερμάνει τον προβληματισμό σχετικά με το εξεταζόμενο ζήτημα.

Κατά την εξέταση του επιτρεπτού ή μη της αντικειμενικής σώρευσης των ανωτέρω ανακοπών πρέπει να ληφθεί υπόψη ένα άλλο ευρύτερο ζήτημα: Τελικά, στην περίπτωση των δικών που ανοίγονται με τις ανωτέρω ανακοπές η αρχή της οικονομίας της δίκης, η οποία αποτελεί την δικαιοπολιτική βάση της διάταξης του άρθρου 218 ΚΠολΔ, εξυπηρετείται καλύτερα με την συνεκδίκηση ή με τον χωρισμό των ανακοπών; Το ερώτημα αυτό συνδέεται άμεσα με την επισήμανση ότι η συνεκδίκηση περισσότερων αιτήσεων δικαστικής προστασίας (επομένως και ανακοπών) μπορεί να επιφέρει σύγχυση, ώστε για την εξοικονόμηση δικαστικής ενέργειας και χρόνου να επιβάλλεται οι σώρευθείσες περισσότερες αιτήσεις να χωριστούν. Η οικονομία της δίκης δεν εξυπηρετείται οπωσδήποτε με τη συγκέντρωση υποθέσεων σε μία διαδικασία, γιατί ο συνωστισμός αυτός μπορεί τελικά να σημαίνει καθυστέρηση για όλες τις συγκεντρωμένες αιτήσεις. Η εφαρμογή της αρχής της οικονομίας της δίκης στην πράξη προϋποθέτει συνεπή εξισορρόπηση⁷.

Επειδή σκοπός της αντικειμενικής σώρευσης και συνεκδίκησης των ανακοπών δεν είναι μόνο η οικονομία της δίκης από την τάχιστα εκκαθάριση των συγκεκριμένων διαφορών, η ανεύρεση της προληχθείσης εξισορρόπησης συνιστά τη βάση για την αποφυγή οικονομικών στρεβλώσεων που θα μπορούσαν να έχουν αντίθετα αποτελέσματα από τα επιδιωκόμενα.

Στην παρούσα μελέτη επιχειρείται η εξέταση όλων των νόμιμων προϋποθέσεων συνεκδίκησης των εξεταζόμενων ανακοπών, ώστε να ανεβρεθούν τα περιθώρια αντικειμενικής σώρευσής τους και να αποφεύγεται η χρονοτριβή που συνεπάγεται για την πορεία της δίκης ο χωρισμός τους.

Πριν όμως διερευνηθούν οι δυνατότητες αντικειμενικής σώρευσης των εν λόγω ανακοπών, σκόπιμο είναι να εξεταστούν οι ομοιότητες και οι διαφορές τους, ώστε στη συνέχεια να διερευνηθεί, αν υπάρχει πραγματική δυνατότητα σωρευτικής άσκησης και συνεκδίκησης τους.

5. Βλ. ΕφΑθ 2497/1998 ΕΛΛΔνη 1998, 917· ΕφΔωδ 43/1998 ΕπισκεΔ 1999, 178· ΕφΔωδ 12/2002, ΝΟΜΟΣ' ΠΠρΡοδ 61/2004, ΝΟΜΟΣ

6. Κατά την θεωρία, βλ. Γέσιου-Φαλατσή, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης, Γενικό Μέρος, 1998, § 34, σ. 513, επειδή οι ως άνω διαδικαστικές παρεκκλίσεις προκαλούν σύγχυση γίνεται δεκτό ότι η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ πρέπει πάντοτε να δικάζεται χωριστά, διότι η συνεκδίκηση εμποδίζεται από την προϋπόθεση του στοιχ. ε' του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Ωστόσο, καμία από τις αμέσως πιο πάνω (στον προηγούμενο εκθέτη) αποφάσεις δεν έχει ασχοληθεί ειδικά με την σύγχυση που δημιουργούν στην διαδικασία των συνεκδικαζόμενων ανακοπών οι διαδικαστικές παρεκκλίσεις των άρθρων 933 § 4 και 937 ΚΠολΔ. Εξάφραση αποτελεί η πιο πάνω ΕφΔωδ 12/2002, η οποία έκρινε ότι δεν υφίσταται σύγχυση, χωρίς όμως να περιέχει καμία σχετική αιτιολογία.

7. Βλ. Σταματόπουλο, Η αρχή της οικονομίας στην πολιτική δίκη, 2003, σ. 352.

1. Η παρούσα μελέτη περιορίζεται στην εξέταση της αντικειμενικής σώρευσης ανακοπών με τις οποίες πλήττεται αφενός διαταγή πληρωμής βάσει εγγράφων ή πιστωτικών τίτλων που ανοίγουν εμπορικές διαφορές και αφετέρου πράξη εκτέλεσεως βάσει διαταγής πληρωμής που εκδόθηκε επίσης από εμπορική αιτία.

2. Βλ. επ' αυτών κατωτέρω § II.

3. Βλ. Απαλαγάκη, Ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής και ανακοπή κατά των πράξεων εκτελέσεώς της. Οριοθέτηση των δύο ένδικων βοηθημάτων, ΕπισΕπετΑρμ 1990, 103 επ., 107.

4. Βλ. ΑΠ 97/1978 Δ 1978, 496· ΕφΠειρ 285/1998 ΕΛΛΔνη 1998, 894· ΕφΑθ 5369/1990 ΕΛΛΔνη 1992, 877· ΕφΘεσ 57/1991 Αρμ 1991, 876· ΜΠρΘεσπ 310/2003, ΝΟΜΟΣ' ΜΠρΡοδ 41/2004, ΝΟΜΟΣ.

II. Συγκριτική εξέταση των δύο μορφών ανακοπών – αντικείμενο δίκης

1. Ομοιότητες των ανακοπών

Οι ανακοπές των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ αποτελούν ένδικα βοηθήματα καθώς με την άσκησή τους ανοίγεται δίκη⁸. Αμφότερες αποτελούν ειδικότερες εκδηλώσεις της γενικής ανακοπής του άρθρου 583 ΚΠολΔ⁹, ώστε οι γενικές διατάξεις των άρθρων 583 επ. ΚΠολΔ εφαρμόζονται και επί των παραπάνω ανακοπών στο μέτρο που δεν έρχονται σε σύγκρουση με τις ειδικές διατάξεις των άρθρων 632 επ. και 933 επ. ΚΠολΔ αντίστοιχα.

Όταν επιδοθεί στον καθ' ου η εκτέλεση αντίγραφο του απογράφου της διαταγής πληρωμής με επιταγή προς εκτέλεση αρχίζουν να τρέχουν οι προθεσμίες άσκησης και των δύο ανακοπών.

Τέλος, και οι δύο ανακοπές έχουν διαπλαστικό χαρακτήρα.

2. Διαφορές των ανακοπών

Η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ έχει ως αίτημα την ακύρωση της διαταγής πληρωμής ως τίτλου εκτελεστού, ενώ η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ την ακύρωση της πράξης εκτέλεσης που προσβάλλεται με αυτήν. Επίσης, η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ μπορεί να στηρίζεται μόνο σε λόγους, οι οποίοι αφορούν στην ύπαρξη των τυπικών προϋποθέσεων έκδοσης της διαταγής πληρωμής και στην ύπαρξη της απαίτησης, αποκλεισμένων κατά την κρατούσα άποψη οψιγενών ισχυρισμών που αφορούν στην απαίτηση¹⁰, ενώ η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ μπορεί να στηρίζεται σε λόγους που πλήττουν το κύρος του εκτελεστού τίτλου, την απαίτηση (συμπεριλαμβανομένων και οψιγενών λόγων¹¹) αλλά, επιπρόσθετα, και σε λόγους που αφορούν στην ακυρότητα της πράξης εκτέλεσης, δηλαδή στα ελαττώματα της εκτελεστικής διαδικασίας.

Συνεπώς, η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ είναι ευρύτερη της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ υπό την έννοια ότι με την πρώτη μπορούν να προβληθούν και λόγοι που δεν μπορούν να προβληθούν παραδεκτά με την δεύτερη. Όμως, η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ είναι δραστικότερη του άρθρου 933 ΚΠολΔ, διότι ενώ η δεύτερη αδρανοποιεί μόνο την ανακοπόμενη πράξη εκτέλεσης μη θίγοντας τον εκτελεστό τίτλο, η πρώτη αποδυναμώνει αυτό καθαυτό τον εκτελεστό τίτλο. Με άλλα λόγια, η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ προστατεύει τον καθ' ου η διαταγή σε στάδιο προγενέστερο

της αναγκαστικής εκτέλεσης, χωρίς να απαιτείται η εξέταση του κύρους της αρξαμένης εκτελεστικής διαδικασίας¹².

3. Αντικείμενο των δικών

Επειδή αμφότερες οι ανακοπές αποσκοπούν στην αδρανοποίηση της εκτελεστικής διαδικασίας θα έλεγε κανείς ότι εκ πρώτης όψεως φαίνεται πως το αντικείμενο της δίκης είναι ένα υπό την έννοια ότι ανεξάρτητα από τη διαφορετική επιμέρους λειτουργία κάθε μίας από τις ανακοπές, η δικαστική διάπλαση που επέρχεται με αυτές είναι μία¹³. Αντίστοιχο παράδειγμα προσφέρει η δίκη διαζυγίου, όπου η συντελούμενη δικαστική διάπλαση (λύση του γάμου) έχει αφετηρία αγωγή (ή κατ' ακριβολογία περισσότερες αγωγές) με περισσότερες βάσεις¹⁴.

Ωστόσο, το παράδειγμα της δίκης διαζυγίου διαφέρει ουσιαστικά από την εξεταζόμενη περίπτωση των ανακοπών, διότι με μια προσεκτικότερη μελέτη φαίνεται ότι οι δύο ανακοπές δεν στοχεύουν στην ίδια δικαστική διάπλαση (όπως στην περίπτωση της δίκης διαζυγίου, όπου επέρχεται η λύση του γάμου), αλλά σε περισσότερες διαπλάσεις σε διαφορετικού επίπεδα. Η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ στοχεύει σε διάπλαση στη σφαίρα της γενεσιουργού αιτίας της αναγκαστικής εκτέλεσης (ακύρωση του εκτελεστού τίτλου), ενώ η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ στοχεύει σε διάπλαση στη σφαίρα της ίδιας της αναγκαστικής εκτέλεσης (ακύρωση της πληττόμενης πράξης εκτέλεσης). Συνεπώς, πρόκειται στην ουσία για δύο διακριτές διαπλάσεις που απορρέουν από δύο αντίστοιχα διακριτές αιτήσεις ένδικης προστασίας και κατά συνέπεια για δύο διακριτά αιτήματα.

Υπ' αυτή την έννοια η διδασκαλία σχετικά με το αντικείμενο της δίκης των ανακοπών περιορίζεται στην εξέταση του αντικειμένου της δίκης κάθε μίας από τις εξεταζόμενες ανακοπές. Στο πλαίσιο αυτό, κατά την πρώτη εκδοχή των οικονομικών θεωριών, σύμφωνα με την οποία το αντικείμενο της δίκης προσδιορίζεται μόνο από το αίτημα της ανακοπής¹⁵, η

12. Στην πράξη, το γεγονός ότι με την επίδοση της διαταγής πληρωμής στον καθ' ου οφειλέτη επιδίδεται και επιταγή προς εκτέλεση, και επομένως αρχίζει και η εκτελεστική διαδικασία, είναι σε αυτό το σημείο αδιάφορο, καθώς ο καθ' ου οφειλέτης μπορεί τυπικά να ασκήσει παραδεκτά ανακοπή κατά της διαταγής πληρωμής, ακόμα και αν δεν έχει προηγηθεί επίδοσή της. Ο σκοπός της προθεσμίας που συνίσταται στην ταχεία λήξη της εκκρεμότητας ως προς το κύρος της διαταγής πληρωμής δεν αναιρείται αλλά αντίθετα υπηρέτεται καλύτερα, αν είναι δυνατή η πρώτη άσκηση της ανακοπής. Κεραμεύς, Κονδύλης, Νίκας (-Ποδηματά), ΕρμΚΠολΔ II (2000), 632 αρ. 12 με περαιτέρω παραπομπές.

13. Έτσι, αντικείμενο της δίκης της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ είναι η διάπλαση (ακύρωση) ορισμένης διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης επί τη βάση των αναφερόμενων στην ανακοπή λόγων ανυπαρξίας της εκτελούμενης αξίωσης (βλ. Νικολόπουλο, Μελέτες αστικού δικονομικού δικαίου, 1987, σ. 101 επ. = Ελληνική 1987, 40 επ.), ενώ αντικείμενο της δίκης της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ είναι η διάπλαση (ακύρωση) της πληττόμενης διαταγής πληρωμής επί τη βάση των αναφερόμενων στην ανακοπή λόγων ανυπαρξίας της περιεχόμενης στην διαταγή πληρωμής αξίωσης. Για την διαπίστωση ότι τελικά η φύση του αντικειμένου της ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής δεν παρουσιάζει σημαντική διαφορά από τη φύση του αντικειμένου της ανακοπής κατά της εκτέλεσης, βλ. Τσαντίνη, ό.π., σ. 240-241.

14. Βλ. Καλαβρό/Κολοτούρο, Η δίκη διαζυγίου, 2001, σ. 23 επ.

15. Κατά την εκδοχή αυτή στο αίτημα της αγωγής, εκτός από την προς διάγνωση έννομη συνέπεια και την διάπλαση της επίδικης έννομης σχέσης, περιλαμβάνεται και η αίτηση συγκεκριμένης μορφής δικαστικής προστασίας με την έκδοση της δικαστικής απόφασης. Έτσι, το αντικείμενο της δίκης είναι ενιαίο, ώστε αν το ίδιο διαπλαστικό αίτημα θεμελιώνεται σε περισσότερους κατά το ουσιαστικό δίκαιο λόγους δικαστικής διάπλασης,

8. Ως προς την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ βλ. ΠρΑναθΕπ ΚΠολΔ, 1967, σ. 255· ΕφΔωδ 12/2002, ΝΟΜΟΣ· ΕφΘεσ 1839/1996 Αρμ 1997, 76. Πρβλ. όμως και Τσαντίνη, Ανακοπή κατά διαταγής πληρωμής, 2002, σ. 213, όπου υποστηρίζεται ότι η ανακοπή είναι (κατ' ουσίαν) ένδικο μέσο που τεχνικώς ενδύεται τη μορφή της αγωγής. Ως προς την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ βλ. ΑΠ 208/1972 ΝοΒ 1972, 897· ΑΠ 672/1974 ΝοΒ 1975, 282· ΑΠ 1117/1993 Ελληνική 1995, 621.

9. Βλ. Γεσίου-Φαλτσι, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης, Γενικό Μέρος, 1998, § 34, σ. 508· Μπέη, ΠολΔ, τ. 12, 1979, σ. 208· Σιναγιώτη, Ειδικές Διαδικασίες, 1984, σ. 184· Μπλάτσιο, Ζητήματα από την διαταγή πληρωμής, Δ 1992, 326 επ., 330. Ειδικά για την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ βλ. Τσαντίνη, ό.π., σ. 171.

10. Από την πρόσφατη νομολογία βλ. ΑΠ 1343/2004 Ελληνική 2005, 1423· επίσης Κεραμεύς, Κονδύλης, Νίκας (-Ποδηματά), Ερμ ΚΠολΔ II (2000), 632 αρ. 17· Τσαντίνης, ό.π., σ. 225 επ. με περαιτέρω παραπομπές σε θεωρία και νομολογία.

11. ΑΠ 1343/2004 Ελληνική 2005, 1423· ΕφΑθ 1727/1993 ΑρχΝ 1995, 551 επ., 553· Κεραμεύς, Κονδύλης, Νίκας (-Νικολόπουλος), ΕρμΚΠολΔ II (2000), 933 αρ. 27.

κάθε μία δίκη που ανοίγεται έχει ως ένα αντικείμενο την ακύρωση της διαταγής πληρωμής ως τίτλου εκτελεστού ερειδομένη ακριβώς στο άρθρο 632 § 1 ΚΠολΔ και ως δεύτερο αντικείμενο την ακύρωση της πράξης εκτέλεσης που προσβάλλεται με την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ.

Κατά την δεύτερη εκδοχή των δικονομικών θεωριών, σύμφωνα με την οποία το αντικείμενο της δίκης προσδιορίζεται από την ιστορική βάση¹⁶, την οποία στην συγκεκριμένη περίπτωση αποτελεί ο προβαλλόμενος λόγος ανακοπής, κάθε μία από τις ανακοπές έχει περαιτέρω επιμέρους αντικείμενα δίκης που αντιστοιχούν σε κάθε προβαλλόμενο κατ' ιδίαν λόγο ανακοπής. Συνεπώς, υπό την δεύτερη εκδοχή, λοιπόν, κάθε μία από τις σωρευμένες ανακοπές θα βασίζεται σε διαζευκτικώς σωρευμένες περισσότερες ιστορικές βάσεις-λόγους ανακοπής. Η πλειονότητα των λόγων θα δημιουργεί αντίστοιχη πλειονότητα αντικειμένων δίκης κάθε μίας ανακοπής, λόγω του γεγονότος ότι γίνεται επίκληση διαφορετικών και μη δυνάμενων να συγχρονιστούν πραγματικών καταστάσεων (λόγων ανακοπής). Η απόφαση όμως που θα εκδοθεί θα είναι μία¹⁷.

Σημειώνεται πάντως ότι, αν και οι δύο βασικές εκδοχές των δικονομικών θεωριών προσδιορίζουν το αντικείμενο της δίκης των ανακοπών διαφορετικά, συμπίπτουν πλήρως από πρακτικής απόψεως, αφού και με τις δύο εκδοχές εκδίδεται μία δικαστική απόφαση (για την ακρίβεια τυπικά δύο δικαστικές αποφάσεις; ήτοι μία δικαστική απόφαση για κάθε ανακοπή ξεχωριστά, οι οποίες θα περιλαμβάνονται στο ίδιο έγγραφο λόγω της συνεκδίκασής).

III. Προϋποθέσεις αντικειμενικής σώρευσης

1. Το πεδίο εφαρμογής της 218 § 1 ΚΠολΔ

Σύμφωνα με το άρθρο 218 § 1 ΚΠολΔ «Περισσότερες αιτήσεις του ίδιου ενάγοντος κατά του ίδιου εναγομένου οι οποίες πηγάζουν από την ίδια ή διαφορετική αιτία, αφορούν το ίδιο ή διαφορετικό αντικείμενο και στηρίζονται στον ίδιο ή διαφορετικό λόγο μπορούν να ενωθούν στο ίδιο δικόγραφο αγωγής (α) αν δεν είναι αντιφατικές μεταξύ τους, (β) αν στο σύνολό τους υπάγονται λόγω ποσού στο δικαστήριο όπου εισάγονται, (γ) αν υπάγονται στην τοπική αρμοδιότητα του ίδιου δικαστηρίου, (δ) αν υπάγονται στο ίδιο είδος διαδικασίας, (ε) αν η σύγχρονη εκδίκασή τους δεν επιφέρει σύγχυση.»

Γίνεται δεκτό ότι οι ως άνω προϋποθέσεις εφαρμόζονται αναλόγως σε κάθε αίτηση παροχής δικαστικής προστασίας¹⁸ και επομένως εφαρμόζεται και επί των εξεταζόμενων ανακοπών¹⁹, οι οποίες συνιστούν αυτοτελή αίτηση παροχής δικαστικής προστασίας. Συνεπώς, οι προϋποθέσεις αυτές θα αποτε-

το αντικείμενο της δίκης παραμένει ενιαίο. Βλ. σχετ. Καλαβρό, Το αντικείμενο της πολιτικής δίκης, τ. Β, 1984, σ. 330, 337 και Καλαβρό/Κολοτούρο, ό.π., σ. 18 επ. με περαιτέρω παραπομπές.

16. Κατά την εκδοχή αυτή, το αντικείμενο της δίκης προσδιορίζεται τόσο από το αίτημα της αγωγής όσο και από την επίκληση για την θεμελίωση του αιτήματος πραγματική κατάσταση, όπως αυτή περιγράφεται στην ιστορική βάση της αγωγής. Βλ. Καλαβρό, ό.π. και Καλαβρό/Κολοτούρο, ό.π., σ. 19 επ. με περαιτέρω παραπομπές.

17. Βλ. Καλαβρό, ό.π., σ. 344-345.

18. Βλ. Μπέη/(-Καλαβρό)/Σταματόπουλο, ΠολΔ, 1/2 (Γενικό Μέρος), 2003, § 33, αρ. 156.

19. ΕφΘεσ 551/1971 Αρμ 1971, 788· Κεραμείς/Κονδύλης/Νίκας (-Μακρίδου), Ερμ ΚΠολΔ Ι (2000), 218 αρ. 2.

λέσουν το περιβάλλον μέσα στο οποίο θα ερευνηθεί η δυνατότητα αντικειμενικής σώρευσης των ανωτέρω ανακοπών.

2. Οι προϋποθέσεις της καθ' ύλην αρμοδιότητας και της κοινής διαδικασίας

A. Στην ανακοπή της 632 ΚΠολΔ

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ αν η διαφορά από την απαίτηση για την οποία έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής δικάζεται σύμφωνα με ειδική διαδικασία, η ανακοπή εκδικάζεται κατά τις διατάξεις της ειδικής αυτής διαδικασίας. Συνεπώς, διαταγές πληρωμής που εκδόθηκαν βάσει πιστωτικών τίτλων ανακόπτονται κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 635 επ. ΚΠολΔ. Λόγω όμως της ως άνω ειδικής διάταξης του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ στην περίπτωση που η απαίτηση πηγάζει από πιστωτικό τίτλο, ισχύει η ειδική διάταξη του άρθρου 636 σύμφωνα με την οποία οι εν λόγω διαφορές υπάγονται στο Ειρηνοδικείο, αν η διαφορά δεν υπερβαίνει τις 12.000 Ευρώ, και στο Μονομελές Πρωτοδικείο αν είναι ανώτερη από το ποσό αυτό²⁰.

Αντίθετα, αν η διαφορά από την απαίτηση για την οποία έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής δικάζεται με την τακτική διαδικασία, ως προς την καθ' ύλην αρμοδιότητα ισχύουν οι γενικές διατάξεις (14-18 ΚΠολΔ) ελλείψει ειδικότερων διατάξεων.

B. Στην ανακοπή της 933 ΚΠολΔ

Κατά τη νομολογία²¹ αν ο εκτελεστός τίτλος (και επομένως και η διαταγή πληρωμής) έχει εκδοθεί στο πλαίσιο ειδικής διαδικασίας, εφαρμοστέα είναι η αντίστοιχη ειδική διαδικασία, διότι και στις δίκες περί την εκτέλεση συντρέχουν οι ίδιοι λόγοι που επιβάλλουν την εφαρμογή της ειδικής διαδικασίας κατά το διαγνωστικό στάδιο. Αυτό, διότι οι δίκες αυτές αποτελούν κατά κάποιο τρόπο τη συνέχεια της διαγνωστικής δίκης. Αν πάλι η διαταγή πληρωμής έχει εκδοθεί βάσει δημοσίων ή ιδιωτικών εγγράφων (άλλων πλην αξιολογίων), η ανακοπή δικάζεται με την τακτική διαδικασία με τις αποκλίσεις που προβλέπονται για τις δίκες περί την εκτέλεση. Ανεξάρτητα από την τρηπτή διαδικασία, αρμόδιο καθ' ύλην δικαστήριο είναι το Ειρηνοδικείο, εφόσον ο εκτελεστός τίτλος είναι απόφαση του Ειρηνοδικείου, και το Μονομελές Πρωτοδικείο σε κάθε άλλη περίπτωση (933 § 1 ΚΠολΔ) κατ' αποκλεισμό του Πολυμελούς Πρωτοδικείου.

Γ. Το παραδεκτό της ενδεχόμενης σώρευσης

(α) Εκδίδεται διαταγή πληρωμής για ποσό κάτω των 12.000 Ευρώ βάσει πιστωτικού τίτλου, η οποία, μετά την επίδοσή της με επιταγή προς εκτέλεση ανακόπτεται εμπρόθεσμα με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, την οποία ο ανακόπτων καταθέτει στο καθ' ύλην αρμόδιο Ειρηνοδικείο για να δικαστεί με την τακτική διαδικασία. Στο ίδιο δικόγραφο της ως άνω ανακοπής σωρεύεται και ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, επί της οποίας όμως σύμφωνα με το άρθρο 632 § 3 ΚΠολΔ εφαρμόζεται η ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

Δεδομένου ότι δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 933 § 122 και 636 ΚΠολΔ καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο για την εκ-

20. Βλ. Εφαθ 12136/1990 ΕλλΔνη 1991, 157· Εφαθ 724/1991 Δ 1991, 836· ΕφΠειρ 371/1994 ΕλλΔνη 1995, 1304· Μακρίδου, Οι διαδικασίες διαταγής πληρωμής και πιστωτικών τίτλων σε σχέση προς την τακτική και προς άλλες ειδικές διαδικασίες, 1995, σ. 25.

21. Βλ. ΑΠ 1630/1983 ΝοΒ 1984, 1367· Εφαθ 8762/2003 ΕλλΔνη 2004, 1483· Εφαθ 6690/2002 ΕλλΔνη 2003, 994· Εφαθ 8571/2001 ΕλλΔνη 2003, 819. Βλ. αντιθ. ΜΠρΡοδ 41/2004, ΝΟΜΟΣ.

22. Κατά την ορθότερη, αλλά μη κρατούσα γνώμη. Βλ. Γέσιου-Φαλτή, ό.π., σ. 548-551.

δίκαση και των δύο ανακοπών είναι το Ειρηνοδικείο, πληρούται η προϋπόθεση του στοιχ. β' του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Όμως ζήτημα δημιουργείται από το γεγονός ότι ο ανακόππων κατέθεσε και τις δύο ανακοπές στην τακτική διαδικασία και όχι στην ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

Θα μπορούσε βέβαια να αντιπτείνει κανείς ότι ο ανακόππων νόμιμα φέρει την σωρευθείσα ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ να δικαστεί κατά την τακτική διαδικασία, διότι η υπαγωγή της διαφοράς στην εν λόγω ειδική διαδικασία είναι προαιρετική (638 § 1 ΚΠολΔ). Συνεπώς, το δικαστήριο θα χωρίσει τις ανακοπές και θα δικάσει την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ με την τακτική διαδικασία, και την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων με τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 933 § 4 ΚΠολΔ.

Ωστόσο, ορθότερη φαίνεται η εκδοχή ότι η ευχέρεια του άρθρου 638 § 1 ΚΠολΔ κατ' εξαίρεση δεν εφαρμόζεται επί ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής που εκδόθηκε βάσει πιστωτικού τίτλου, αφού ακόμα και αν ο ανακόππων δεν υποβάλλει στο δικόγραφο τη δήλωση κατ' άρθρο 638 § 1 ΚΠολΔ, η διαδικασία αυτή είναι υποχρεωτική²³. Τούτο διότι η διάταξη του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ είναι ειδική και προβλέπει την εκδίκαση της ανακοπής κατά τις διατάξεις της διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων (και όχι απλά την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 635 επ. ΚΠολΔ). Από την γραμματική αλλά και την τεολογική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ συνάγεται ότι ο νομοθέτης θέλησε η διάταξη του άρθρου 638 § 1 ΚΠολΔ να ισχύει υπέρ του δανειστή-ενάγοντος στις περιπτώσεις όπου ανοίγεται διαγνωστική δίκη για διαφορά από πιστωτικούς τίτλους με την άσκηση αγωγής (και όχι ανακοπής). Σε περίπτωση όμως προηγούμενης έκδοσης διαταγής πληρωμής, ανακόππων είναι ο οφειλέτης. Αν εξομοιωθεί ο ανακόππων-οφειλέτης με τον ενάγοντα-δανειστή, τότε παρατηρείται το εξής φαινόμενο: Ο ανακόππων-οφειλέτης, μη ασκώντας την ευχέρεια του άρθρου 638 § 1 ΚΠολΔ, θα μπορεί να επιλέξει την τακτική διαδικασία. Με αυτόν τον τρόπο παρατείνεται η εκκρεμοδικία για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο, αφού η τακτική διαδικασία είναι χρονόβια σε σχέση με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων. Παρατεινομένης, με αυτόν τον τρόπο, της εκκρεμοδικίας, παρατείνεται και η ανασφάλεια ως προς την εγκυρότητα ή μη του ήδη εκδοθέντος εκτελεστού τίτλου (της διαταγής πληρωμής), γεγονός, όμως, που είναι αντίθετο με την ταχύτητα με την οποία θέλησε ο νομοθέτης την εκκαθάριση των εν λόγω διαφορών²⁴. Συνεπώς, ο νομοθέτης με την διάταξη του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ θέλησε να μην καταλείπεται ευχέρεια στον ανακόππωντα οφειλέτη να επιλέγει την τηρητέα διαδικασία και παράλληλα θέλησε να αποκλείσει το ενδεχόμενο ο ανακόππων οφειλέτης να επιλέγει την βραδύτερη τακτική διαδικασία. Κατόπιν τούτων, μπορεί να καταλήξει κανείς στο συμπέρασμα ότι η διάταξη του άρθρου 632 § 3 ΚΠολΔ, ως ειδική, κατισχύει του άρθρου 638 § 1 ΚΠολΔ και επομένως, σε κάθε περίπτωση, ακόμα και αν ο ανακόππων άσκησε την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ στην τακτική διαδικασία, η ορθή διαδικασία εκδίκασης της εν λόγω ανακοπής είναι η αντίστοιχα προβλεπόμενη ειδική διαδικασία, ήτοι στην εξεταζόμενη περίπτωση η ειδική διαδικασία διαφορών από πιστωτικούς τίτλους.

Επομένως, επειδή ο ανακόππων ασφαμένος έφερε τις δύο ανακοπές να δικαστούν με την τακτική διαδικασία, το Ειρηνοδικείο θα εφαρμόσει το άρθρο 591 § 2 ΚΠολΔ και θα

διατάξει την κοινή εκδίκαση των δύο ανακοπών²⁵ κατά την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

Σημειώνεται ότι όλα όσα αναπτύχθηκαν ανωτέρω ισχύουν και στην περίπτωση που η διαταγή πληρωμής βάσει πιστωτικού τίτλου υπερβαίνει το ποσό των 12.000 Ευρώ και οι δύο ανακοπές αχθούν προς εκδίκαση στην τακτική διαδικασία του καθ' ύλην αρμόδιου Μονομελούς Πρωτοδικείου. Και σε αυτή την περίπτωση, επειδή ο ανακόππων πάλι ασφαμένος θα έχει φέρει τις δύο ανακοπές να δικαστούν με την τακτική διαδικασία, το Μονομελές Πρωτοδικείο θα εφαρμόσει το άρθρο 591 § 2 ΚΠολΔ και θα διατάξει την κοινή εκδίκαση των δύο ανακοπών²⁶ κατά την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

(β) Εκδίδεται διαταγή πληρωμής για ποσό 15.000 Ευρώ βάσει πιστωτικού τίτλου, η οποία, μετά την επίδοσή της με επιταγή προς εκτέλεση ανακόπτεται εμπρόθεσμα με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, την οποία ο ανακόππων καταθέτει στο καθ' ύλην αρμόδιο Μονομελές Πρωτοδικείο για να δικαστεί με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων. Στο ίδιο δικόγραφο της ως άνω ανακοπής σωρεύεται και ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, επί της οποίας όμως σύμφωνα με το άρθρο 632 § 3 ΚΠολΔ εφαρμόζεται η ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

Δεδομένου ότι δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 933 § 1 και 636 ΚΠολΔ καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση και των δύο ανακοπών είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο, πληρούται η προϋπόθεση του στοιχ. β' του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Επειδή ο ανακόππων κατέθεσε και τις δύο ανακοπές στην ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων δεν υπάρχει κανένα ζήτημα, αφού και οι δύο δικάζονται με την ίδια διαδικασία. Το ίδιο θα ισχύσει και στην περίπτωση που ο πιστωτικός τίτλος και η βάσει αυτού εκδοθείσα διαταγή πληρωμής υπολοίπονται των 12.000 Ευρώ και οι ανακοπές κατατεθούν στο Ειρηνοδικείο και αχθούν στην ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων, αφού και σε αυτή την περίπτωση καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο και της ίδιας διαδικασίας.

(γ) Εκδίδεται διαταγή πληρωμής βάσει ιδιωτικού εγγράφου διαθέσεως (δανείου) για ποσό 100.000 Ευρώ, η οποία, μετά την επίδοσή της με επιταγή προς εκτέλεση ανακόπτεται αμέσως με την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, που ο ανακόππων καταθέτει στο καθ' ύλην αρμόδιο λόγω ποσού Πολυμελές Πρωτοδικείο για να δικαστεί με την τακτική διαδικασία. Στο ίδιο δικόγραφο της ως άνω ανακοπής σωρεύεται και ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, επί της οποίας όμως αρμόδιο είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ακόμα και αν πληρούνται όλοι οι υπόλοιποι όροι του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ πλην του εδ. β', το Πολυμελές Πρωτοδικείο έχει κατ' αρχήν την δυνατότητα στο πλαίσιο του άρθρου 218 § 2 ΚΠολΔ να παραπέμψει την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ στο Μονομελές Πρωτοδικείο δυνάμει του άρθρου 46 ΚΠολΔ. Ωστόσο, επειδή η εκδίκαση και της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ από δικαστήριο με πολυμελή σύνθεση συγκεντρώνει κατά τεκμήριο περισσότερες εγγυήσεις ορθής κρίσης, θα ήταν σκόπιμη, εφόσον πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ, να δικαστεί από το Πολυμελές Πρωτοδικείο²⁷. Έρεισμα στην ερμηνεία αυτή προσδίδει η διάταξη του άρθρου 47 ΚΠολΔ που ισχύει και στην προκειμένη

25. Εφόσον πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ.

26. Εφόσον πληρούνται και οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ.

27. Βλ. έτσι ΠπρΡοδ 59/2003 ΔωΝομ 2003, 121 και ΠπρΡοδ 61/2004, ΝΟΜΟΣ. Οι αποφάσεις αυτές περιέχουν ελλιπή αιτιολογία ως προς την καθ' ύλην αρμοδιότητα του δικαστηρίου, διότι παρακάμπτουν το άρθρο 933 § 1 ΚΠολΔ και, κατ' ακολουθία τα άρθρα 218 § 1 εδ. β' και 218 § 2 και 47 ΚΠολΔ.

23. Βλ. έτσι Δ. Μακρή, Ανακοπή κατά της εκτέλεσης και αίτηση αναστολής κατά τον ΚΠολΔ, 2003, σ. 94, χωρίς ωστόσο περαιτέρω αιτιολόγηση.

24. Καθώς ερείδονται σε απαιτήσεις εκκαθαρισμένες και απαιτητές.

περίπτωση κατά νομοθετική παραπομπή του άρθρου 218 § 2 ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία (διάταξη του άρθρου 47 ΚΠολΔ) απόφαση Πολυμελούς Πρωτοδικείου για μη παραπομπή της υπόθεσης στο Μονομελές Πρωτοδικείο σχετικά με αποφάσεις που ανήκουν στην αρμοδιότητα του τελευταίου δεν προσβάλλεται με ένδικα μέσα.

(δ) Εκδίδεται διαταγή πληρωμής ιδιωτικού εγγράφου διαθέσεως (δανείου) για ποσό 100.000 Ευρώ, η οποία, μετά την επίδοσή της με επιταγή προς εκτέλεση ανακόπτεται εμπροθέσμως με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, την οποία ο ανακόπτων καταθέτει στο καθ' ύλην αρμόδιο Μονομελές Πρωτοδικείο για να δικαστεί με την τακτική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 933 § 1 ΚΠολΔ. Στο ίδιο δικόγραφο της ως άνω ανακοπής σωρεύεται και ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, επί της οποίας όμως αρμόδιο είναι το Πολυμελές Πρωτοδικείο λόγω ποσού.

Η σάρρευση στο ίδιο δικόγραφο ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής που υπάγεται λόγω ποσού στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου και ανακοπής κατά επιταγής προς εκτέλεση κάτωθι της ίδιας διαταγής πληρωμής, δεν είναι επιτρεπτή, καίτοι και οι δύο ανακοπές υπάγονται στο ίδιο είδος διαδικασίας, καθώς για τη πρώτη ως άνω ανακοπή αρμόδιο είναι το Πολυμελές Πρωτοδικείο. Το Μονομελές Πρωτοδικείο δεν μπορεί να διακρατήσει και να δικάσει την πρώτη ως άνω ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, διότι τότε θα παραβιάζονταν οι διατάξεις των άρθρων 218 § 1 στοιχ. β', 218 § 2 και 46 ΚΠολΔ, σύμφωνα με τις οποίες αν το δικαστήριο (εν προκειμένω το Μονομελές Πρωτοδικείο) δεν είναι καθ' ύλην αρμόδιο να δικάσει την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ που έχει σωρευθεί με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, αποφάνεται γι' αυτό αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτηση και προσδιορίζει το αρμόδιο δικαστήριο, στο οποίο παραπέμπει την υπόθεση²⁸. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, το Μονομελές Πρωτοδικείο οφείλει να παραπέμπει την ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ στο Πολυμελές Πρωτοδικείο κατ' εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων και να δικάσει μόνο την δεύτερη ανακοπή.

3. Η προϋπόθεση της κατά τόπον αρμοδιότητας

A. Στην ανακοπή της 632 ΚΠολΔ

Κατά το άρθρο 632 § 1 εδ. α' ΚΠολΔ «Ο οφειλέτης κατά του οποίου στρέφεται η διαταγή πληρωμής έχει το δικαίωμα μέσα σε δεκαπέντε εργάσιμες ημέρες από την επίδοσή της να ασκήσει ανακοπή, η οποία απευθύνεται στο δικαστήριο το οποίο είναι καθ' ύλην αρμόδιο». Η διάταξη αυτή αναφέρει μόνο τον καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο μη κάνοντας μνεία του κατά τόπον, όπως συνέβαινε κατά την εισαγωγή του ΚΠολΔ (α.ν. 44/1967), του οποίου το άρθρο 653 § 1 όριζε ότι «Ο καθ' ου η διαταγή πληρωμής οφειλέτης δικαιούται (...) να ασκήσει ανακοπή ενώπιον του δικαστηρίου του οποίου ο Προϊστάμενος εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής». Προκλήθηκε έτσι διχογνωμία στη θεωρία και στη νομολογία και υποστηρίχθηκε μία πρώτη ερμηνευτική εκδοχή, ότι κατά τόπον αρμόδιο είναι το δικαστήριο της γενικής νόμιμης δωσιδικίας του ανακόπτοντος (άρθρο 584 ΚΠολΔ), με τις αποκλίσεις που εισάγουν οι ειδικές νόμιμες δωσιδικίες και η ενδεχόμενη συμφωνία δανειστή και οφειλέτη περί παρεκτάσεως²⁹. Διατυπώθηκε και μια δεύτερη ερμηνευτική εκδοχή ότι η εν λόγω ανακοπή ει-

σάγεται αποκλειστικά στο δικαστήριο του οποίου ο Δικαστής εξέδωσε την ανακοπόμενη διαταγή πληρωμής³⁰. Υποστηρίχθηκε ότι η δεύτερη αυτή εκδοχή έχει το πλεονέκτημα ότι, χωρίς να αγνοεί το συμφέρον του ανακόπτοντος ως αμυνόμενου, επιτυγχάνει την τοπική συγκέντρωση της δίκης της ανακοπής, αποτρέποντας την κατάτμηση της άμυνας του ανακόπτοντος σε περισσότερους τόπους³¹.

Ωστόσο, η πρώτη πιο πάνω εκδοχή φαίνεται δογματικά συνεπέστερη. Από την στιγμή που καταργήθηκε το άρθρο 653 § 1 του α.ν. 44/1967 το οποίο όριζε ότι «ο καθ' ου η διαταγή πληρωμής οφειλέτης δικαιούται (...) να ασκήσει ανακοπή ενώπιον του δικαστηρίου του οποίου ο Προϊστάμενος εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής», εξέλειπε οποιαδήποτε ειδική διάταξη σχετικά με την ρύθμιση της δωσιδικίας της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ³². Συνεπώς, επειδή η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ αποτελεί ειδικότερη έκφραση της γενικής ανακοπής των άρθρων 583 επ. ΚΠολΔ³³, δογματικά συνεπέστερο είναι να εφαρμόζεται η γενική διάταξη του άρθρου 584 ΚΠολΔ³⁴. Η υιοθέτηση της δεύτερης εκδοχής δεν δικαιολογείται, ιδίως από την στιγμή που υπήρξε συγκεκριμένη νομοθετική πρωτοβουλία επί του θέματος στην κατάργηση του άρθρου 653 § 1 του α.ν. 44/1967 και τη θέσπιση της σήμερα ισχύουσας διάταξης του άρθρου 632 § 1 εδ. α' ΚΠολΔ. Αλλά και δικαιοπολιτικά, με την πρώτη εκδοχή, δηλαδή διά της εφαρμογής του άρθρου 584 ΚΠολΔ, επιτρέπεται στον ανακόπτοντα η επιλογή οποιασδήποτε συντρέχουσας δωσιδικίας, ευχέρεια που διευκολύνει τον αμυνόμενο-ανακόπτοντα στην λίαν συνήθη περίπτωση κατά την οποία η διαταγή πληρωμής εκδόθηκε σε δικαστήριο άλλο απ' αυτό του τόπου κατοικίας του. Εξάλλου, το υποστηριζόμενο πλεονέκτημα της δεύτερης εκδοχής, ότι δηλαδή αποτρέπεται η κατάτμηση της άμυνας του ανακόπτοντος σε περισσότερους τόπους, δεν είναι απόλυτα ακριβές, διότι, από την στιγμή που ο ανακόπτων επιλέξει την πλέον συμφέρουσα γι' αυτόν δωσιδικία, συγκεντρώνει τοπικά στο δικαστήριό της το υλικό της δίκης της ανακοπής και διεξάγει τον δικαστικό αγώνα υπό συνθήκες που ευνοούν περισσότερο την άμυνα του.

Συνεπώς, η δεύτερη εκδοχή, ήτοι της δωσιδικίας του δικαστηρίου, του οποίου ο Δικαστής εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής, και μάλιστα ως αποκλειστικής για την εκδίκαση της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ δεν βρίσκει έρεισμα στο νόμο.

B. Στην ανακοπή της 933 ΚΠολΔ

Σύμφωνα με το άρθρο 933 § 2 ΚΠολΔ αποκλειστικά³⁵

ΑρχΝ 1987, 387· ΜΠρΜυτ 386/1985 ΑρχΝ 1985, 649· Ράμμο, Εγχειρίδιο Αστικού Δικονομικού Δικαίου, 1982, τόμ. β', σ. 1151· Σιανιώτη, Ειδικά Διαδικασίαι, 1984, σ. 192· Μπλάτσια, ό.π., σ. 826 επ., ιδίως 331-333· Τσαντίνη, ό.π., σ. 301, σημ. 1080, 30. Βλ. ΕφΠειρ 322/2004 ΠειρΝομ 2004, 225· ΕφΔωδ 18/1998 Αρμ 1998, 1389· ΕφΘεσ 57/1991 Αρμ 1991, 876· ΕφΑθ 3305/1987 ΕλλΔνη 1988, 328· Μπέη, ΠολΔ, τ. 12, 1979, σ. 240· Νικολόπουλο, Σκοπός, φύση και ρύθμιση της διαταγής πληρωμής, 1995, σ. 81 σημ. 104· Τσαντίνη, ό.π., σ. 300, σημ. 1077 όπου και περαιτέρω παραπομπές.

31. Κεραμεύς, Κονδύλης, Νίκας (-Ποδηματά), ΕρμΚΠολΔ II, 2000, 632 σημ. 7.

32. Βλ. Αρβανιτάκη, Παρατηρήσεις στην ΜΓΡΑμφ 75/1992 Αρμ 1992, 1251.

33. Βλ. παραπομπές πιο πάνω στην υπόσημείωση υπ' αριθ. 8.

34. Πρβλ. κατωτέρω και την κρατούσα γνώμη στο πλαίσιο της ρύθμισης του άρθρου 933 § 2 ΚΠολΔ, όπου στο μέτρο που δεν εφαρμόζεται αυτή η ειδική διάταξη, ισχύει το άρθρο 584 ΚΠολΔ, διότι και αυτή η ανακοπή (όπως και η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ) αποτελούν ειδικότερες μορφές του γενικού δικαιώματος ανακοπής των άρθρων 583 επ. ΚΠολΔ.

35. Βλ. Γέσιου-Φάλτση, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτέλεσης, Γενικό Μέρος, 1998, § 38, σ. 555-556.

28. Την ορθή αυτή λύση υιοθέτησε η ΜΠρΘεσπ 310/2003, ΝΟΜΟΣ, η οποία διέταξε των χωρισμό των ανακοπών κατ' εφαρμογή του άρθρου 46 ΚΠολΔ, όμως με την εσφαλμένη αιτιολογία ότι «όταν η διαταγή πληρωμής εκδόθηκε από το Μονομελές Πρωτοδικείο, καθύλην αρμόδιο είναι το τελευταίο».

29. Βλ. ΕφΑθ 610/1986 ΕλλΔνη 1986, 340· ΕφΠατρ 44/1986

αρμόδιο κατά τόπο είναι το δικαστήριο της περιφέρειας του τόπου της εκτέλεσης, εφόσον μετά την επίδοση της επιταγής ακολούθησαν και άλλες πράξεις της εκτέλεσης, αλλιώς αρμόδιο είναι το δικαστήριο του άρθρου 584 ΚΠολΔ, ήτοι κατ' αρχήν της γενικής δωσιδικίας του ανακόπτοντος. Επιπλέον, αφού το άρθρο 584 περιέχει επιφύλαξη υπέρ των διατάξεων για τις ειδικές δωσιδικίες, κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο για την άσκηση της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ μπορεί να είναι και το δικαστήριο οποιασδήποτε συντρέχουσας και αποκλειστικής ειδικής δωσιδικίας.

Γ. Κοινή δωσιδικία

Από την συγκριτική επισκόπηση της δωσιδικίας της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ και της δωσιδικίας του άρθρου 933 ΚΠολΔ συνάγεται ότι υπάρχει κατ' αρχήν η πιθανότητα άσκησης κάθε μιας ανακοπής ενώπιον διαφορετικού δικαστηρίου.

Ως γενική παρατήρηση σημειώνεται ότι στο μέτρο που δεν έχει χωρήσει άλλη πράξη εκτέλεσης, παρά μόνο επιταγή (και επομένως η δωσιδικία της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ ρυθμίζεται από το άρθρο 584 ΚΠολΔ), η εκδοχή της εφαρμογής του άρθρου 584 ΚΠολΔ στην περίπτωση της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ (δηλαδή η πρώτη πιο πάνω ερμηνευτική εκδοχή στην παράγραφο ΙΙΙ.3.α) ευνοεί την κατ' αρχήν ομοιόμορφη ρύθμιση της κατά τόπον αρμοδιότητας των δικαστηρίων και των δύο εξεταζόμενων ανακοπών και αυξάνει τις δυνατότητες του ανακόπτοντος να ασκήσει σωρευτικά τις δύο ανακοπές με το ίδιο δικόγραφο ενώπιον του δικαστηρίου είτε της γενικής δωσιδικίας του είτε οποιασδήποτε ειδικής δωσιδικίας ήθελε αυτός επιλέξει.

Από την άλλη, η υιοθέτηση της (δεύτερης ως άνω) εκδοχής της αποκλειστικής δωσιδικίας του δικαστηρίου του οποίου ο δικαστής εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής, δεν ευνοεί την συγκέντρωση των δικών και τη σώρευση των ανακοπών στην περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο αυτό είναι άλλο από το δικαστήριο του άρθρου 933 ΚΠολΔ. Αυτό συμβαίνει σε περιπτώσεις που η γενική δωσιδικία του ανακόπτοντος-οφειλέτη είναι σε τόπο διάφορο του τόπου του δικαστή ο οποίος εξέδωσε την διαταγή πληρωμής, επειδή π.χ. ο δανειστής έσπευσε να ζητήσει την έκδοση της διαταγής πληρωμής από τον δικαστή της συντρέχουσας δωσιδικίας του άρθρου 33 ΚΠολΔ, γεγονός συννησιαμένο στην πράξη. Είναι επίσης ενδεχόμενο ακόμα και αν έχει εγκαθιδρυθεί η αποκλειστική δωσιδικία του τόπου εκτέλεσης (άρθρο 933 § 2 ΚΠολΔ), αυτή να διαφέρει από την δωσιδικία του δικαστή που εξέδωσε την διαταγή πληρωμής, ιδίως όταν τα περιουσιακά στοιχεία του ανακόπτοντος-οφειλέτη βρασκονται σε τόπο διαφορετικό του τόπου έκδοσης της διαταγής πληρωμής.

Θεωρητικά, η συνεκδίκαση των σωρευμένων στο ίδιο δικόγραφο ανακοπών των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ από αναρμόδιο κατά τόπον δικαστήριο (τουλάχιστον ως προς τη μία εκ των δύο ανακοπών) μπορεί να λάβει χώρα εφόσον χωρήσει παρέκταση αρμοδιότητας. Ωστόσο, όταν έχει ασκηθεί η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ στο δικαστήριο της αποκλειστικής δωσιδικίας του άρθρου 933 ΚΠολΔ, η οποία είναι διαφορετική απ' αυτήν της (αποκλειστικής) δωσιδικίας του δικαστηρίου του δικαστή που εξέδωσε την διαταγή πληρωμής, απαιτείται ρητή συμφωνία λόγω ακριβώς της φύσης της δωσιδικίας, ως αποκλειστικής και μελλοντικής³⁶.

36. Μάλιστα πρέπει η ρήτρα παρεκτάσεως να αναφέρεται ρητά στις δίκες περί την εκτέλεση για την παρέκταση αρμοδιότητας της δωσιδικίας εκτελέσεως. Βλ. Εφαθ 2556/1980 ΝοΒ 1980, 1547 = ΕλλΔνη 1980, 419· Εφαθ 10683/1986 ΕλλΔνη 1987, 890 = Δ 1987, 439· Γέσιου-Φαλιτή, ό.π., σ. 557· Μητσόπουλο, ΠολΔ Α', σ. 252 επ., 254-255· Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα (-Νικολόπουλο), ΕρμΚΠολΔ 2000 ΙΙ, 933, σημ. 16.

4. Συνεκδίκαση των δύο ανακοπών και κίνδυνος σύγχυσης

Έχει υποστηριχθεί στην θεωρία³⁷ και στη νομολογία³⁸ ότι, οποιαδήποτε και αν είναι η διαδικασία με την οποία δικάζονται οι ανακοπές αυτές, οι ειδικοί κανόνες των άρθρων 933 § 4 και 937 ΚΠολΔ δημιουργούν πραγματικό πρόβλημα για μια ενδεχόμενη συνεκδίκαση των ανακοπών των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ. Και αυτό διότι οι ειδικοί ως άνω κανόνες συνιστούν παρέκκλιση τόσο από τις ειδικές όσο και από την τακτική διαδικασία με αποτέλεσμα (οποιαδήποτε και αν είναι η τηρητέα διαδικασία) η συνεκδίκαση των δύο μορφών ανακοπών να επιφέρει σύγχυση στο δικαστήριο για το ποιοι κανόνες τελικά θα εφαρμοστούν. Με άλλα λόγια, από τη στιγμή που έχει ανοιχτεί και δίκη περί την εκτέλεση, ερωτάται αν θα εφαρμοστούν ή δεν θα εφαρμοστούν οι παρεκκλίσεις των άρθρων 933 § 4 και 937 ΚΠολΔ.

Α. Απαίτηση και παραχρήμα απόδειξη

Το πρόβλημα εντοπίζεται στους ισχυρισμούς που μπορούν να προβληθούν στο πλαίσιο και των δύο ανακοπών, δηλαδή στους ισχυρισμούς που πλήττουν την ύπαρξη ή την άσκηση της απαίτησης και στους ισχυρισμούς που προβάλλουν την απόσβεση της απαίτησης. Αν οι ισχυρισμοί αυτοί προβληθούν στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 632 ΚΠολΔ (ανεξάρτητα αν η εκδίκαση γίνεται με την τακτική διαδικασία ή την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων) ο ανακόπτων δεν περιορίζεται από κανόνα ανάλογο του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ και επομένως μπορεί να τους αποδείξει ελεύθερα με όλα τα αποδεικτικά μέσα, ακόμα και με αυτά που προβλέπονται στο άρθρο 270 §§ 2 και 3. Αν πάλι οι ίδιοι αυτοί ισχυρισμοί προβληθούν ως λόγοι ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ, υπόκεινται στους αποδεικτικούς περιορισμούς του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ. Αν όμως οι ίδιοι αυτοί ισχυρισμοί σωρευθούν στο ίδιο δικόγραφο με λόγους ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ, ερωτάται αν το δικαστήριο θα τους εξετάσει ως λόγους που υπάγονται στην ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ ή ως λόγους που υπάγονται στην ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ. Η ερώτηση έχει πρακτική σημασία, διότι αν μεν οι ως άνω ισχυρισμοί θεωρηθούν ως λόγοι ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ δεν εφαρμόζονται οι αποδεικτικοί περιορισμοί του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ, ενώ, αντίθετα, αν οι ίδιοι ως άνω ισχυρισμοί θεωρηθούν ως λόγοι ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ.

Προς άρση της πιο πάνω δυσχέρειας πρω αποτρέπει την συνεκδίκαση των ως άνω ανακοπών, εκφράστηκε η σκέψη ότι το δικαστήριο πρέπει να προχωρεί στην συνεκδίκαση, μόνο όταν δεν υπάρχουν ισχυρισμοί υποκειμένοι στους αποδεικτικούς περιορισμούς του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ³⁹.

Τέτοιοι ισχυρισμοί είναι αυτοί για την απόσβεση της απαίτησης και κατά τη νομολογία κάθε λόγος παρακωλυτικός της άσκησης του ουσιαστικού δικαιώματος⁴⁰. Επομένως, οι ισχυρισμοί που αφορούν στη γένεση της απαίτησης, καθώς και οι ισχυρισμοί που πλήττουν την εκτελεστική διαδικασία και την εγκυρότητα του εκτελεστού τίτλου δεν υπάγονται στον περιορισμό του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ. Στο πλαίσιο των δικών των ανακοπών του άρθρου 933 ΚΠολΔ ο

37. Γέσιου-Φαλιτή, ό.π., § 34, σ. 513· Κεραμέας/Κονδύλης/Νίκα (-Ποδήματα), ΕρμΚΠολΔ ΙΙ, 2000, 632, αρ. 36· Τσαντίνης, ό.π., σ. 287.

38. Βλ. Εφαθ 57/1991 Αρμ 1991, 876· ΕιρΑθ 3114/1993 ΑρχΝ 1997, 400.

39. Βλ. Κιουπτιόπουλο, Ζητήματα από τις ανακοπές των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ, Αρμ 2003, 1242 επ., 1247.

40. Βλ. αντί άλλων Γέσιου-Φαλιτή, ό.π., § 41, σ. 633-638 με παραπομπές στη νομολογία.

περιορισμός του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ καλύπτει τους λόγους ανακοπής που αφορούν την απόσβεση της απαίτησης, (και την άσκηση του ουσιαστικού δικαιώματος επί του οποίου εδράζεται η απαίτηση), που δεν καλύπτονται από το δεδικασμένο κατά το άρθρο 933 § 3 ΚΠολΔ, καθώς οι λόγοι ανακοπής που καλύπτονται από το δεδικασμένο είναι απαράδεκτοι και δεν υπάρχει καν θέμα απόδειξης τους.

Μια σημαντική διαφορά της δίκης της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ από τη δίκη της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ είναι ότι ενώ στην δεύτερη οι ισχυρισμοί τους οποίους μπορεί παραδεκτά να προβάλει ο ανακόπτων-οφειλέτης είναι στην πραγματικότητα πολύ λίγοι (αφού τους έχει ήδη προβάλει ή όφειλε να τους έχει προβάλει αλλά δεν τους πρόβαλε κατά την διαγνωστική δίκη), αντίθετα στην πρώτη ως άνω δίκη ο ανακόπτων δεν έχει τους περιορισμούς του άρθρου 933 § 3 ΚΠολΔ, αφού της έκδοσης της διαταγής πληρωμής δεν προηγείται διαγνωστική δίκη, με αποτέλεσμα ο ανακόπτων-οφειλέτης να μην μπορεί εκ των πραγμάτων να προβάλει οποιονδήποτε ισχυρισμό, πολύ περισσότερο ισχυρισμό σχετικά με την απόσβεση της απαίτησης και την άσκηση του ουσιαστικού δικαιώματος επί του οποίου εδράζεται η απαίτηση. Με το που ανοίγεται συνεπώς η δίκη της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ ο ανακόπτων μπορεί να προβάλει παραδεκτά ισχυρισμούς περισσότερους ποσοτικά (καθώς συμπεριλαμβάνονται σε αυτούς και όσοι στην δίκη του άρθρου 933 ΚΠολΔ δεν θα προβάλλονταν λόγω δεδικασμένου) όσο και αποτελεσματικότερους ποιοτικά (καθώς οι πιθανότερες ευδοκίμησής της ανακοπής αυξάνονται λόγω ακριβώς της αύξησης των λόγων ανακοπής που μπορούν να προβληθούν παραδεκτά). Αν λοιπόν ακολουθηθεί η πιο πάνω σκέψη, δηλαδή το δικαστήριο να προχωρά στην συνεκδίκηση των δύο ανακόπτων μόνο όταν δεν υπάρχουν ισχυρισμοί υποκείμενοι στους περιορισμούς του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ, τότε στην πραγματικότητα οι πιθανότητες συνεκδίκησης θα ήταν ελάχιστες, δεδομένου ότι σχεδόν το σύνολο των ανακοπών που ασκούνται δυνάμει του άρθρου 632 ΚΠολΔ βάλλουν κατά της απαίτησης και περιέχουν λόγους αποσβεστικούς της απαίτησης και παρακλητικούς του δικαιώματος επί του οποίου ερείδεται η απαίτηση, δηλαδή λόγους που εμπίπτουν στον περιορισμό του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ.

Μια εναλλακτική σκέψη θα ήταν η συνεκδίκηση των δύο ανακοπών και η εφαρμογή του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ σε όλους τους ανωτέρω ισχυρισμούς. Σε πρακτικό επίπεδο το πλεονέκτημα μιας τέτοιας λύσης θα ήταν ότι αποσαφηνίζει εκ των προτέρων στον ανακόπτοντα ότι η αντικειμενική σωρευση των δύο ανακοπών και η επιδιωκόμενη με μία δικαστική απόφαση αδρανοποίηση της αναγκαστικής εκτέλεσης θα είχε ως «τίμημα» την περιστολή του δικαιώματος αποδείξεως του ανακόπτοντος⁴¹. Όμως, η λύση αυτή δεν είναι συνταγματικά επιτρεπτή⁴², διότι η συνεκδίκηση που γίνεται πάντα για διευκόλυνση εν γένει της διαδικασίας δεν μπορεί να φτάσει στην αποψίλωση οποιουδήποτε δικονομικού δικαιώματος, εν προκειμένω του δικαιώματος αποδείξεως⁴³. Πε-

ραιτέρω, η ίδια πιο πάνω λύση δεν είναι και πειστική, διότι η αναγκαιότητα εφαρμογής στην σύνθετη δίκη των ως άνω ανακοπών της διάταξης του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ δεν είναι αναντίρρητη. Πράγματι, προτού νομοθετήσει την εν λόγω διάταξη, ο νομοθέτης γνώριζε ότι για την απόκτηση εκτελεστού τίτλου (ιδίως δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων) έχουν ήδη προηγηθεί χρονοβόρες διαγνωστικές δίκες. Περαιτέρω σπατάλη χρόνου σε νέες δίκες θα καθιστούσε την δικαστική προστασία του δανειστή αναποτελεσματική. Από την άλλη, όμως, έπρεπε να εξασφαλιστεί και το δικαίωμα δικαστικής προστασίας του οφειλέτη από παράνομες πράξεις αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος της παρουσίας του. Το σημείο αυτό των εκατέρωθεν συγκρουόμενων συμφερόντων τέμνει η διάταξη του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ. Με την διάταξη αυτή σκοπείται η μη παρακώλυση της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης με την χρονοβόρα διεξαγωγή και άλλων δικών αυτή τη φορά περί την εκτέλεση, στο πλαίσιο των οποίων το δικαστήριο της εκτέλεσης θα εκαλείτο χωρίς περιορισμούς και με ατέρμονες αποδεικτικές διαδικασίες να κρίνει ζητήματα που κανονικά εκκαθαρίζονται στο πλαίσιο της διαγνωστικής δίκης.

Η ως άνω δικαιοπολιτική σκοπιμότητα του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ δεν απαντάται όμως στην περίπτωση της δίκης των σωρευμένων ως άνω ανακοπών, καθώς στην περίπτωση αυτή δεν έχει προηγηθεί διαγνωστική δίκη αλλά η εκ parte διαδικασία έκδοσης της διαταγής πληρωμής (627 ΚΠολΔ). Συνεπώς, δεν απαιτείται η εξισορρόπηση των αντιτιθέμενων δικαιωμάτων δανειστή και οφειλέτη, αλλά, αντίθετα, απαιτείται η διασφάλιση της άσκησης του δικαιώματος δικαστικής ακρόασης και αποδείξεως του ανακόπτοντος-οφειλέτη, ιδίως από τη στιγμή που ο δανειστής δεν έχει υποστεί τη βία των διαγνωστικών δικών και επέλεξε την ταχεία διαδικασία της διαταγής πληρωμής. Ενόψει των ανωτέρω η εφαρμογή του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ θα είχε ως αποτέλεσμα την ανισότητα των διαδικών, εξαιτίας του περιορισμού του δικαιώματος απόδειξης των ισχυρισμών του ανακόπτοντος που άπτονται της απαίτησης δεν έχει υποστεί τη βία των δικών, η δικονομική θέση του οποίου θα βελτιωνόταν ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι όσοι λόγοι ανακοπής που άπτονται της απαίτησης δεν αποδεικνύονται παραχρήμα, κρίνονται απαράδεκτοι ακόμα και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο (933 § 4 ΚΠολΔ).

B. Οι διαδικαστικοί περιορισμοί του άρθρου 937 ΚΠολΔ

(α) Σε σχέση με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων

Στην περίπτωση υπαγωγής των ανακοπών στο πλαίσιο της ειδικής διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων, η εφαρμογή του άρθρου 937 ΚΠολΔ δεν δημιουργεί κανένα πρόβλημα στην συνεκδίκηση τους. Ειδικότερα, η ρύθμιση του άρθρου 937 § 1 στοιχ. 1 ΚΠολΔ για το δικαίωμα παρέμβασης οποιουδήποτε δανειστή του καθ' ου η εκτέλεση έχει έννομο συμφέρον, απαντάται και στην διαδικασία των πιστωτικών τίτλων.

Η ρύθμιση του άρθρου 937 § 1 στοιχ. 2 ΚΠολΔ για την απαγόρευση άσκησης ανακοπής ερημοδικίας ισχύει ούτως ή άλλως στο πλαίσιο της διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων (644 ΚΠολΔ) με την οποία δικάζονται και οι δύο ανακοπές από διαταγή πληρωμής βάσει πιστωτικών τίτλων.

Ζήτημα θα μπορούσε να γεννηθεί με την ρύθμιση του άρθρου 937 § 1 στοιχ. 3 ΚΠολΔ όπου προβλέπεται ότι η προθεσμία και η άσκηση ενδίκων μέσων δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης. Τέτοια διάταξη δεν υπάρχει ούτε στο άρθρο 632 ΚΠολΔ ούτε στις διατάξεις της διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων. Υπάρχει μόνο η διάταξη του άρθρου

41. Βλ. σχετ. Εφαθ 395/1990 Δ 1991, 827 σύμφωνα με την οποία ο αποκλεισμός της εξέτασης μαρτύρων στο ακροατήριο δεν παραβιάζει το δικαίωμα αποδείξεως του διαδίκου ο οποίος προτρέπει την εξέταση αυτή, διότι έχει τη δυνατότητα λήψης ενόρκων βεβαιώσεων. Ωστόσο, εκτενή αντίκρουση αυτής της νομολογιακής θέσης βλ. σε Σταματόπουλο, ό.π., σ. 363-366.

42. Για μια συνοπτική παρουσίαση όλων των θέσεων γύρω από την προβληματική της συνταγματικής κατοχύρωσης του δικαιώματος αποδείξεως βλ. Π. Γιαννόπουλο, Οι ένορκες βεβαιώσεις ως αποδεικτικό μέσο στην πολιτική δίκη, 2005, σ. 63, σημ. 63 όπου και παραπομπές.

43. Βλ. Σταματόπουλο, ό.π., σ. 272 και 362-363· Γέσιου-Φαλτσή, Το δικαίωμα αποδείξεως, στον Τιμ. Τομ. «Προσφορά στον Γ. Μι-

χαηλίδη-Νουάρο», τόμ. Α, 1987, σ. 221 επ. = ΕλλΔνη 1987, 561 επ. = Η δικονομική έννομη τάξη, τόμ. ΙΙ, 1995, σ. 241 επ.

632 § 2 ΚΠολΔ που προβλέπει ότι η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής⁴⁴. Όμως στο πλαίσιο της διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων δεν υπάρχει ρύθμιση για την αναστολή εκτέλεσης της διαταγής πληρωμής με την άσκηση ενδίκων μέσων κατά της απορριπτικής απόφασης επί της ανακοπής. Ελλείπει ειδικής διάταξης για το μη ανασταλτικό αποτέλεσμα των ενδίκων μέσων, αντίστοιχης αυτής του άρθρου 632 § 2 ΚΠολΔ για την ανακοπή, θα υποστήριζε κανείς ότι ισχύει η γενική διάταξη του άρθρου 521 ΚΠολΔ. Όμως, το νομοθετικό αυτό κενό είναι ακούσιο, διότι δεν υπήρχε κανένας λόγος και στην πραγματικότητα δεν προκύπτει από πουθενά ότι ο νομοθέτης θέλησε να ρυθμίσει διαφορετικά την αναστολή εκτέλεσης της διαταγής πληρωμής κατά την άσκηση της ανακοπής και διαφορετικά την αναστολή εκτέλεσης κατά την άσκηση των ενδίκων μέσων. Εφόσον η μη αναστολή της εκτελεστότητας της διαταγής πληρωμής ισχύει στην περίπτωση άσκησης της ανακοπής, πολύ περισσότερο ισχύει και στην περίπτωση άσκησης ενδίκων μέσων. Συνεπώς, η διάταξη του άρθρου 632 § 2 ΚΠολΔ ισχύει αναλόγως, εκτός από την περίπτωση της άσκησης του ενδίκου βοηθήματος της ανακοπής, και στην περίπτωση της άσκησης ενδίκων μέσων κατά απορριπτικής απόφασης επί ανακοπής. Συνοψίζοντας, η άσκηση ενδίκων μέσων δεν αναστέλλει αυτοδικαίως την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής.

Συνεπώς, τόσο στο πλαίσιο της δίκης της ανακοπής του άρθρου 933 ΚΠολΔ όσο και στο πλαίσιο της δίκης της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ ισχύει ο κανόνας της μη αναστολής της εκτελεστότητας της διαταγής πληρωμής από την άσκηση ενδίκων μέσων ή για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η προθεσμία άσκησής τους.

Ενόψει των ανωτέρω, η αντικειμενική σώρευση των ανακοπών των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ δεν μπορεί να επιφέρει σύγχυση, διότι (α) η διάταξη του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ (κατά την άποψη του γράφοντος) είναι ανεφάρμοστη σε αυτή την περίπτωση και (β) οι διαδικαστικές παρεκκλίσεις που προβλέπονται με το άρθρο 937 ΚΠολΔ, προβλέπονται και στο πλαίσιο της ειδικής διαδικασίας των πιστωτικών τίτλων που διέπει την δίκη της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ.

Τέλος, ούτε με την διάταξη του άρθρου 937 § 2 ΚΠολΔ δημιουργείται σύγχυση. Αντίθετα λόγω των συντομότερων προθεσμιών που προβλέπει, η εφαρμογή της στο πλαίσιο της ειδικής διαδικασίας θα συμβάλει στην ταχύτερη εκκαθάριση των συγκεκριμένων διαφορών.

(β) Σε σχέση με την τακτική διαδικασία

Για το ενδεχόμενο σύγχυσης από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 937 § 1 στοιχ. 1 και 3 ΚΠολΔ στην περίπτωση υπαγωγής των ανακοπών στην τακτική διαδικασία ισχύουν *mutatis mutandis* όσα εκτέθηκαν και στο πλαίσιο της αμέσως προηγούμενης υποπαρωγράφου σε σχέση με την ειδική διαδικασία.

Οστόσο, ζήτημα δημιουργείται εξαιτίας της ρύθμισης του άρθρου 937 § 1 στοιχ. 2 ΚΠολΔ για την απαγόρευση

άσκησης ανακοπής ερημοδικίας, καθώς τέτοια απαγόρευση δεν ισχύει στο πλαίσιο της τακτικής διαδικασίας. Μια λύση θα ήταν το δικαστήριο να προχωρεί στην κοινή εκδίκαση των ανακοπών όταν η δίκη διεξάγεται αντιμωλία των διαδίκων. Η λύση αυτή έχει αποκρουστεί ως επισφαλής, διότι ακόμα και αν το πρωτοβάθμιο δικαστήριο συζητήσει την υπόθεση αντιμωλία των διαδίκων, δεν μπορεί να γνωρίζει εκ των προτέρων αν θα σημειωθεί ερημοδικία κάποιου απ' αυτούς στον δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας. Αν συντελεσθεί αυτό το ενδεχόμενο, στην δευτεροβάθμια δίκη θα δημιουργηθεί σύγχυση ως προς την αντιμετώπιση της ενδεχόμενης ανακοπής ερημοδικίας⁴⁵. Πάντως, σε αυτή την περίπτωση μπορεί να προταθεί σε οποιοδήποτε δικαστήριο (πρωτοβάθμιο ή δευτεροβάθμιο) να προχωρά οπωσδήποτε στην συνεκδίκαση των ανακοπών όταν η υπόθεση συζητείται αντιμωλία των διαδίκων. Μόνο εφόσον η υπόθεση φτάσει στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο και υπάρξει ερημοδικία ενώπιόν του, τότε και μόνο τότε θα μπορούσε το δευτεροβάθμιο δικαστήριο να χωρίσει τις εφέσεις, ώστε να μπορεί να ασκηθεί ανακοπή ερημοδικίας τουλάχιστον κατά δευτεροβάθμιας απόφασης που εκδόθηκε ερήμην κατόπιν έφεσης επί απόφασης για ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ⁴⁶. Ο εκ των προτέρων περιορισμός του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου να συνεκδικάσει τις εξεταζόμενες ανακοπές εξαιτίας ενός αβέβαιου μελλοντικού ενδεχομένου πρέπει να αποκλειστεί, από τη στιγμή που, αν συντελεστεί το πιο πάνω ενδεχόμενο, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έχει την δικονομική δυνατότητα να χωρίσει τις εφέσεις.

5. Η αντιφατικότητα των αιτημάτων

Η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ έχει ως αίτημα την ακύρωση της διαταγής πληρωμής ως τίτλου εκτελεστού και η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ την ακύρωση της πράξης εκτέλεσης που προσβάλλεται με αυτήν. Επομένως, καθένα αίτημα κατευθύνεται προς διαφορετικό στόχο με αποτέλεσμα όχι μόνο να μην αλληλοαναιρούνται, αλλά, αντίθετα, να αλληλοσυμπληρώνονται, καθώς με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αδρανοποιούν την συνέχιση της εκτελεστικής διαδικασίας εις βάρος της περιουσίας του ανακόπτοντος-οφειλέτη.

Εκτός όμως αυτού, έχει ήδη επισημανθεί ότι η συνεκδίκαση των ως άνω ανακοπών όχι μόνο δεν είναι αντιφατική, αλλά θα μπορούσε να προλάβει το ενδεχόμενο αντιφατικών δεδικασμένων, όταν ο λόγος της κάθε ανακοπής αφορά στην απαίτηση (331 ΚΠολΔ)⁴⁷. Αντιφατικά δεδικασμένα μπορεί να προκύψουν όταν δικάζονται οι δύο ανακοπές χωριστά και η απόφαση επί της μίας ανακοπής δέχεται την απαίτηση ως υπαρκτή, ενώ η απόφαση επί της άλλης την κρίνει ανύπαρκτη. Ο κίνδυνος αυτός ενισχύεται από την παραδοχή ότι η ταυτότητα του προδικαστικού ζητήματος εκκρεμούς δίκης σε σχέση με αυτό που ανακύπτει ως κύριο ή ως προδικαστικό σε μια δεύτερη δίκη, δεν αρκεί για να θεμελιώσει εκκρεμοδικία και επομένως δεν επιτρέπει εφαρμογή της 222 (αναστολή της δεύτερης δίκης)⁴⁸.

IV. Συμπεράσματα

1. Αν και σημαντική μερίδα της νομολογίας είχε απο-

44. Ρύθμιση για την αναστολή της εκτέλεσης κατά την προθεσμία άσκησης της ανακοπής δεν υπάρχει, διότι η προθεσμία άσκησης της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής. Αυτό προκύπτει από τη φύση της διαταγής πληρωμής ως τίτλου εκτελεστού (631 ΚΠολΔ), του οποίου η εκτελεστότητα είναι άμεση, καθώς η ενέργεια της εκτελεστότητας δεν εξαρτάται από την προηγούμενη επίδοσή της στον καθ' ου και από την εκπνοή της προβλεπόμενης στο άρθρο 632 ΚΠολΔ προθεσμίας. Βλ. ΕφΘσ 434/1995 Αρμ 1996, 471· ΕφΑθ 5431/1996 ΑρχΝ 1996, 537. Τελεί ωστόσο υπό την διαλυτική αίρεση του άρθρου 630 Α ΚΠολΔ.

45. Βλ. Κιομπσίδου, ό.π., 1247

46. Η διάταξη του άρθρου 218 ΚΠολΔ εφαρμόζεται σε κάθε αίτηση παροχής έννομης προστασίας και επομένως και επί εφέσεως.

47. Βλ. Απαλαγάκη, ό.π., σ. 107-108.

48. Βλ. Κονδύλη, Το δεδικασμένο κατά τον ΚΠολΔ, 1983, σ. 161 επ., 193 και 267· Κεραμέα, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο, 1986, σ. 215. Αντιθ. Νίκας, Η ένσταση εκκρεμοδικίας στην πολιτική δίκη, 1991, σ. 34 επ.

κρούσει την δυνατότητα αντικειμενικής σώρευσης των δύο μορφών ανακοπών στο (ίδιο δικόγραφο, με το σκεπτικό ότι δεν πληρούνται κάποιες από τις προϋποθέσεις του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ, τελευταία η αντίθετη άποψη κερδίζει έδαφος στη νομολογία, όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις των στοιχ. α'-δ' του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ. Στις νεότερες αυτές αποφάσεις δεν έχει υπάρξει αιτιολογία σχετικά με την προϋπόθεση του στοιχ. ε' του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ (ενδεχόμενο σύγχυσης από τη συνεκδίκηση των δύο μορφών ανακοπών).

2. Οι δύο μορφές ανακοπών αποσκοπούν σε δικαστική διάπλωση σε διαφορετικά επίπεδα, ώστε να μην μπορεί να γίνεται λόγος για ενιαία δικαστική διάπλωση, όπως π.χ. με την λύση του γάμου στην δίκη διαζυγίου. Επομένως, οι εν λόγω ανακοπές συνιστούν διακριτές αιτήσεις δικαστικής προστασίας και κατά την πρώτη εκδοχή των δικονομικών θεωριών σχετικά με το αντικείμενο της δίκης, κατ' αρχήν το αντικείμενο της δίκης εξετάζεται στο πλαίσιο του αιτήματος κάθε μίας ξεχωριστά. Αν πάλι κάθε ανακοπή βασίζεται σε περισσότερους λόγους, κατά την δεύτερη εκδοχή των δικονομικών θεωριών, θα υπάρχουν τόσα αντικείμενα δίκης όσοι οι λόγοι ανακοπής. Σημειώνεται πάντως ότι από πρακτικής απόψεως υπό το πρίσμα και των δύο εκδοχών εκδίδεται μία δικαστική απόφαση (για την ακρίβεια τυπικά δύο δικαστικές αποφάσεις, ήτοι μία δικαστική απόφαση για κάθε ανακοπή ξεχωριστά, οι οποίες θα περιλαμβάνονται στο ίδιο έγγραφο λόγω της συνεκδίκησης).

3. Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκαν οι βάσει του άρθρου 218 § 1 ΚΠολΔ προϋποθέσεις συνεκδίκησης αντικειμενικώς σωρευμένων ανακοπών των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ κατόπιν έκδοσης διαταγής πληρωμής που δημιουργεί διαφορά από εμπορικές συναλλαγές και διαπιστώθηκαν τα εξής:

(α) Δεδομένου ότι η διαδικασία βάσει της οποίας οι δύο ανακοπές δικάζονται είναι είτε η ειδική των πιστωτικών τίτλων (εφόσον η πληττόμενη διαταγή πληρωμής εκδόθηκε βάσει πιστωτικού τίτλου) είτε η τακτική διαδικασία (εφόσον η πληττόμενη διαταγή πληρωμής εκδόθηκε με βάση άλλο έγγραφο, εκτός πιστωτικού τίτλου), στις περισσότερες περιπτώσεις θα υφίσταται ταυτότητα διαδικασίας.

(β) Επειδή αρμόδια καθ' ύλην δικαστήρια λόγω ποσού είναι το Ειρηνοδικείο ή το Μονομελές Πρωτοδικείο, στις περισσότερες περιπτώσεις θα υφίσταται και ταυτότητα καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ κατατέθηκε στο καθ' ύλην αρμόδιο λόγω ποσού Πολυμελές Πρωτοδικείο και στο ίδιο δικόγραφο σωρεύεται και ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, επί της οποίας όμως αρμόδιο είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο, το Πολυμελές Πρωτοδικείο μπορεί να διακρατεί και την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ και να την συνεκδικάσει με αυτή του άρθρου 632 ΚΠολΔ. Το αντίθετο, ήτοι να διακρατεί το Μονομελές Πρωτοδικείο ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ, που υπάγεται στο Πολυμελές Πρωτοδικείο, για να την συνεκδικάσει με ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ αρμοδιότητάς του, είναι μη νόμιμο.

(γ) Σε ό,τι αφορά την κατά τόπον αρμοδιότητα θα πρέπει να εξετάζεται κατά πόσο η αποκλειστική δωσιδικία του τόπου, όπου ο Δικαστής εξέδωσε την ανακοπόμενη διαταγή

πληρωμής (κρατούσα άποψη ως προς την δωσιδικία του άρθρου 632 ΚΠολΔ) ταυτίζεται με την κάθε φορά ισχύουσα δωσιδικία εκ του άρθρου 933 § 2 ΚΠολΔ. Σημειώθηκε πάντως ότι στο μέτρο που δεν έχει εγκαθιδρυθεί η αποκλειστική δωσιδικία του τόπου της εκτέλεσης (933 § 2 ΚΠολΔ) και επομένως για την ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ ισχύει το άρθρο 584 ΚΠολΔ, η εφαρμογή του άρθρου 584 ΚΠολΔ στην περίπτωση της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ (που δεν συνιστά την κρατούσα άποψη) είναι προκριτέα, διότι ευνοεί την κατ' αρχήν ομοιόμορφη ρύθμιση της κατά τόπον αρμοδιότητας των δικαστηρίων και των δύο εξεταζόμενων ανακοπών και αυξάνει τις δυνατότητες του ανακόπτοντος να ασκήσει σωρευτικά τις δύο ανακοπές με το ίδιο δικόγραφο ενώπιον του δικαστηρίου είτε της γενικής δωσιδικίας του είτε οποιασδήποτε ειδικής δωσιδικίας ήθελε αυτός επιλέξει.

(δ) Εξαιτίας των διαδικαστικών παρεκκλίσεων που προβλέπουν τα άρθρα 933 § 4 και 937 ΚΠολΔ είχε παρατηρηθεί ότι θα μπορούσε να προκληθεί σύγχυση κατά την συνεκδίκηση τους. Ανεξάρτητα από την διαδικασία (ειδική ή τακτική) με την οποία συνεκδικάζονται οι σωρευμένες ανακοπές, η διάταξη του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ δεν πρέπει να εφαρμόζεται κατά την συνεκδίκηση αντικειμενικώς σωρευμένων ανακοπών των άρθρων 632 και 933 ΚΠολΔ, διότι λείπουν εν πολλοίς οι δικαιολογικοί λόγοι εφαρμογής του άρθρου 933 § 4 ΚΠολΔ.

Όσον αφορά στις ρυθμίσεις του άρθρου 937 ΚΠολΔ δεν προκαλούν σύγχυση όταν οι ανακοπές δικάζονται με την ειδική διαδικασία των πιστωτικών τίτλων, διότι οι παρεκκλίσεις ιδίως του άρθρου 937 § 1 ΚΠολΔ ισχύουν και στην διαδικασία των πιστωτικών τίτλων. Σύγχυση μπορεί να δημιουργηθεί όταν οι ανακοπές δικάζονται με την τακτική διαδικασία, διότι η προβλεπόμενη με το άρθρο 937 § 1 στοιχ. 2 απαγόρευση ανακόπτης ερημοδικίας δεν προβλέπεται στην τακτική διαδικασία και επομένως δεν μπορεί να εφαρμόζεται κατά την εκδίκαση της ανακοπής του άρθρου 632 ΚΠολΔ. Σε αυτή την περίπτωση το δικαστήριο (πρωτοβάθμιο ή δευτεροβάθμιο) μπορεί να προχωρά στη συνεκδίκηση των ανακοπών μόνο όταν η υπόθεση συζητείται αντιμωλία των διαδίκων. Τέλος, η εφαρμογή των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο άρθρο 937 § 2 δεν επιφέρει σύγχυση υπό οποιαδήποτε διαδικασία δικάζονται οι ανακοπές, διότι προβλέπουν συντομότερες προθεσμίες που συμβάλλουν στην ταχύτερη εκκαθάριση των σχετικών διαφορών.

(ε) Η ανακοπή του άρθρου 632 ΚΠολΔ έχει ως αίτημα την ακύρωση της διαταγής πληρωμής ως τίτλου εκτελεστού, ενώ η ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ την ακύρωση της πράξης εκτέλεσης που προσβάλλεται με αυτήν. Επομένως, καθένα αίτημα κατευθύνεται προς διαφορετικό στόχο με αποτέλεσμα να αποκλείεται εξ ορισμού η αντιφατικότητα.

(στ) Εφόσον πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις, το πλεονέκτημα της συνεκδίκησης είναι ότι συμβάλλει στην οικονομία της δίκης με την ταχεία εκκαθάριση των διαφορών καθώς επιτρέπει με μία μόνο δικαστική απόφαση την ακύρωση της διαταγής πληρωμής και της επιταγής προς πληρωμή (924 ΚΠολΔ) ή πιθανής άλλης πράξης εκτελέσεως, ενώ ταυτόχρονα προλαμβάνει το ενδεχόμενο αντιφατικών δεδικασμένων, όταν ο λόγος της κάθε ανακοπής αφορά την απαίτηση (331 ΚΠολΔ).